

Pugalo sidelo na kryixе fligelia, nabludaŷa rassvet. Nebo, kak eto castenyko byi-vaŷet v fevrale nedaleko ot moria, neskolyko minut napominalo qvetom morskuŷu rakovinu, takim nejno-rozovym ono bylo, a zatem srazu potusknelo, nalilosy sv-inqom, v glubine ktorogo, kazalosy, raspleskali lucxiŷe vostochnyŷe cernila. Pocti srazu nactal nakrapyivaty dojdy, i oduxevlennogo s kryixi kak vetrom sdulo.

Dojdy Pugalo lubilo daje menyxe, cem otsutstviŷe razvleceniŷ. A poslednih ne slucalosy uje dovolyno davno.

Ya zanimalsia tem, cto zakancival ranniŷ zavtrak — varennyŷe ŷaŷqa, jarenaŷa sardina i cesnocnyŷ sup, kotoryŷ okazalsia poriadkom peresolen.

Vse telo cesalosy, nocyiu ŷa otrazil cetyre ataki klopov, no propustil organizovannyŷ udar s levogo flanga i tepery myslenno proklinal etot postoŷalyŷ dvor i to, cto nastoŷka dlia otpugivaniŷa nasekomyh zakoncilasy tak ne vovremia.

Vladeleq zavedeniŷa, vidia moŷu hmuŷu roju, ne rexalsia prosity rascet i top-talsia vozle kladovki, pogladyivaŷa to na menia, to na oblacennyh v beloŷe.[39]

Stranniki v odejdah, kotoryŷe za vremia putexestviŷa davno uje priobreli seryŷ qvet, s prostymi posohami, ŷeli postnuŷu grecku. Ustavxiŷe ot beskonečnoŷ dorogi bogomolyqy xli ot mysa Dely Sur, samoŷ ŷujnoŷ tocki Nararyi, v Kruso.

Ne pervyŷe piligrimy na moŷem puti. I vse kak odin tverdiat, cto devocka, jivuxaŷa v Kruso, uzrela cudo. Mol, priletel k neŷ krylatyŷ vestnik, i krylyia ŷego byli podobny dyimu. Soobxil on, razumeŷetsia, cto Straxnyŷ sud ne za gorami i nado pokaŷatysia, prejde cem vostrubit rog i podnimetsia iz zemli prah.

— Tyi verixy v eto? — sprosil u menia Propovednik, kogda myi tolyko uslyxali novosty.

— Cto angel sletel s nebes? Posledniŷ angel, ktorogo, kak govoriat, videli, poŷavlia-sia, kogda raspiali Hrista, i izvestil namestnika, deda imperatora Konstantina, o tom, cto griadut bolyxiŷe peremeny. No v toŷ istorii hotia byi byl seryeznyŷ povod.

— Koneq sveta, po-tvoŷemu, ne povod?

— Ya nemnogo ustal ot konqov sveta, Propovednik. Kajdyŷ god vsiakŷ, kto scitaŷet, cto videl angela ili slyxal boga, zaŷavliaŷet o tom, cto mir na kraŷu gibeli, cto vot-vot slucitsia tretiŷ potop, cetvertaŷa velikaŷa epidemiŷa ŷustirskogo pota i v kajdom gorode na meste domov grexnikov vyirastut ognedyxaŷiŷe goryi, kotoryŷe budut plevatysia seroŷ i jabami.

— To ŷesty tyi ne jdexy Apokalipsisa?

— Ne somnevaŷusy, cto rano ili pozdno myi dostanem nebesa i te provedut pokazatelynuŷu cistku parxivnyh oveq, no uveren, eto slucitsia ne pri moŷeŷ jizni.

— Esli cestno, ŷa toje ne veriu v etu istoriŷu. Na koŷ cert, prosti Gospodi, angelu priletaty k kakoŷ-to desiatiletneŷ devconke, kogda v ŷego rasporiajениi kuda boleŷe interesnyŷe predstaviteli celovecestva?

Odin iz piligrimov, uje davno pogladyivaŷuxiŷ na menia, otodvinul pustuŷu miski, nespexno vyiter gubyi rukavom i podoxel k moŷemu stolu:

— Bog v pomoŷy. Napravliaŷetesy v Kruso?

Ya podumal, stoŷit li delitysia svoŷimi planami s pervym vstrecnym, rexil, cto huje ne budet, i prosto kivnul.

— Nas vosemnadqaty. Myi mirnyŷe ljudi, a dorogi vdoly poberejyia byivaŷut opasny. Zaplatim za zaŷitu.

Vot tolyko etogo mne ne hvatalo. Plestisy dva s polovinoj dnia vmeste s raspevaŭximi sviatymiŭ gimnymi bogomolyqami, kogda na loxadi mojno okazatysia v gorode uje k veceru. U menia prosto net lixnego vremeni.

— Ty oxibsia, dobryj celovek, — lubezno otvetil ŭa ŭemu. — Ya ne naŭemnik i ne voŭin.

Ctoby ne bylo bolyxe voprosov, pokazal rukoŭatku kinjala:

— U menia svoji qeli. Esli hocexy zaŭityi, shodi na kupecskiŭ post. Oni obyčno prodajut uslugu ohrannikov.

On, kajetsia, udovletvorilsia moŭim otvetom i vernulsia k sputnikom. Propovednik pokrutil palyqem u viska:

— Otdaty denygi odnomu, ctoby on ohranial vosemnadqaty. Voŭistinu Bojyi ljudi. Takogo idiotizma ŭa ne vstrecal s teh por, kak rexil ostanovity naŭemnikov na kryilyqe moŭej qerkvi. Lucxe byi sideli doma, cem xliatysia po dorogam.

— Kak tyi surov s utra. — Ya s usmexkoj otlojil lojku, okonciv zavtrak. Sledovalo rasplatitsia i otpravliatysia v dorogu. Pod merzkim dojdem.

— Ya istinu govoriu, Ljudvig. A uj ŭesli doma ne siditsia i v zadniqe sverbit, naucisy streljaty iz arbaleta. Vosemnadqaty celovek s arbaletami. Oni lubyih razboŭnikov udelajut.

— Otpravliaŭximsia k sviatyniam ne pristalo nosity pri sebe cto-to tiajeleŭ biblii.

— Vot potomu ih i razuvaŭut vse komu ne leny.

On ŭex cto-to vorcal po etomu povodu, no ŭa uje napravilsia k hoziaŭinu postoŭalogo dvora, predstaviv staromu pelikanu vyiskazyvaty svoji myсли Pugalu v namokxeŭ solommennoj xlape.

Narara, nesmotria na to cto eto ne samaŭa ŭujnaŭa strana kontinenta, zimoj otlicalasy kuda boleŭe miagkim klimatom, cem tot je Lezerberg ili Vitilyska. Sneg v primorskih oblastiah padal obilyno, no morozyi slucalisy redko, a k konqu fevralia dovolno casto teplelo nastolyko, cto nacinal idti dojdy.

Konecno je holodnyj i neprijatnyj, no, ŭesli sravnivaty s ubiŭstvennym morozom, cto seŭcas, po sluham, sobiraŭet xedruŭu jatvu iz putnikov v Firvaldene, — zdesy, mojno skazaty, byl raŭ zemnoj. Vprocem, celovek nikogda ne byvaŭet dovolen i castenyko peniaŭet na sudybu. K poludniu ŭa voznenavidel dojdy, kotoryj xel ne perestavaŭa.

Stojilo mne podumaty o tom, cto lucxe uj xel byi sneg, kak kapli obernulisy krupnymi belymi hlopyami i slucilasy «cudesnaŭa» metely. Ona, točno soly Yadovitogo moria, ukryla ryje-krasnuŭu zemlju belym naletom, kotoryj ne proderjalsia i casa — iz-za oblakov vyiglanulo solnqe i rastopilo vsiu etu krasotu.

Ya bystro ponial, cto oxibsia v rascetah i k veceru v Kruso ne popadu. Okajisy zemlia zamerzxeŭ, eto bylo byi vpolne vozmojno, no doroga razmokla, i gnaty po neŭ loxady ne imelo nikakogo smysla.

Propovednik eto toje ponial, no pomalkival, pogladyival na solnqe. I nakonec, uje k veceru predlojil:

— Derevenki po puti vstrecaŭutsia. Perenocuŭem v odnoj iz nih? Mestnyje dovolno druželubny. Vedy uje poniatno — tyi okazexsia v gorode ne ranyxe serediny zavtraxnego dnia.

— Predpocitaŭu postoŭalyj dvor, a ne krestyanskiŭ dom.

— Vse dvoryi zabityi palomnikami, piligrimami i sumasxedximi. Vcera myi žedva naxli mesto dlia noclega. Cto tyi imežexy protiv krestyian?

— Ya veriu v dobrotu ludež, Propovednik, no gorazdo menyxe, cem prejde. Za možu jizny cetyirejdyi menia pyitalisy ubity vo vremia takih vot noclegov. Odin raz, potomu cto ŷa straj, v drugož — potomu cto ponravilsia mož kony, v tretij — iz-za priajki na remne i dvuh serebrianyih monet v koxelyke.

— A v cetvertyj? — utocnil on, kogda ŷa zamolcal. — Tyi skazal, cto cetyire raza.

— Ne znažu pricinyi. Tot umnik umer prejde, cem uspel povedaty mne žeže. V obžem, ŷa ne slixkom jajdu nastupity na te je grabli v piatyj raz. Eto uje slixkom. Daje dlia menia.

— A ŷesli ne budet postožalyih dvorov?

— Cto-nibudy pridumažu. Les pod bokom.

Ya obognal neskolyko grupp strannikov — ustavxih, izmojdennyih, no vdohnovenno xagažuxih v Kruso, točno okoldovannyje.

— Vera tvorit cudesu. — Propovednik s jadnym ljubopytstvom rassmatrival ih liqa.

— Vera v slova malenkyož devocki i sluhi, kotoryje ih preumnojažut. Skolyko etih blajennyih ostanutsia lejaty na obocine iz-za holoda, boleznež, pereutomlenija i vstreci s durnymi ljudymi? Po mne, eto bolyxe napominažet sumasxestviže, a ne veru.

— Ne soglasen s tobož. — On ostorožno potrogal prolomlennyj visok, zatem ghanul na paleq. — Vera na to i vera. Esli božatysia za svožu jizny, to konecno je nado sidety doma. No sledužet cto-to sdelaty, ctobyi popasty v raž. Ne vsem otkryvažutsia eti vrata i prožajutsia grehi.

— To žesty, po logike, lucxe pogibnuty v puti i obresti vecnože blajenstvo na nebesah?

— A razve net?

Ya pokacal golovož:

— Propovednik, ŷa kak nikto inož veriu v cudesu, ad, raž, demonov, angelov, duxi i voskrexeniže Hristovo. Siuda možexy dobavity potop, ishod iz hagijskih zemely, znamenija, ognennyje dojd i cto tam žeže napisano v bibliji po drugim vajnym povodam. No ŷa gotov pospority, kak speqialist po duxam, cto nelyzia polucity kluc ot raža, sdohnuv v puti ot tifa, ŷesli tyi nasluxalsia basen, kotoryje ne imežut nicego obžego s verož.

— Liubaža basnia požavliažetsia po vole Ego.

— Aga. Tak mojno skazaty obo vsem. Vot eta luja toje po vole žego. I vot eta kanava zdesy ne slucažna. I von ta viseliqa na perekrestke požavilasy isklucitelyno po prikazu boga, a ne mestnogo zemlevladyqa, kaznivxego razbožnikov ili prosto kakih-to bedolag.

— Nax teologiceskiž spor zahodit v tupik, — zametil on. — Potomu cto ŷa imežu v rukave odin i tot je kozyry, ukladyvažuxij lubož tvož argument na obe lopatki. Emu uje bez malogo poltoryi tyysiaci let, no on otlicno dežstvužet. Hocexy uslyxaty eti volxebnyje slova?

Ya prižurilsia:

— Udivi menia.

— My1 prosto ne v sostořaniyi posticy Ego zamyislov, — nevinno izrek on. — Ibo kto my1 pered Nim? I vozmojno, eta kanava syigrařet roly v Ego planah. Kak i luja. I viseliqa s řeře gruzom. Tolyko my1 ob etom nikogda ne uznařem.

— Da, eto oceny udobnoře zaklinaniře. I řego mojno primenity k luboř situaciři. K primeru, tvořa smerty byla řego zamyislom.

On hihiknul:

— Ya ni na minutu v etom ne somnevařusy.

— I poetomu poroř nedeliami řa slyixu ot tebia potoki bogohulystv?

— Odno drugomu ne mexařet. Esli mořa smerty nujna Emu, to řa gotov vyipolnity svoře prednaznaceniře.

Ya smial s golovy1 kapuxon, i vlajnyiř veter s moria vzřeroxil moři otrosxiře volosy1:

— I ty1 znařexy, kakovo ono?

— My1 prosto ne v sostořaniyi posticy Ego zamyislov, — terpelivo povtoril staryř pelikan. — Byity mojet, On jelal, ctoby řa skraxival tvoře odinocestvo? A zatem otpravliusy v rař.

— Ty1 uje mojexy tuda otpravitysia. Hoty seřcas, — napomnil řa řemu.

— Poka řa ne gotov. No vozvrařařasy k naxeř besede o vere i veruřuxih. Scitařu, cto nevajno, naskolyko pravdivy1 sluhi i devočka, blagodaria kodoroř oni pořavilisy. Vajna lixy vera. Daje řesli u neře net priciny1. Ibo ona — propusk v rař. Ne soglasen?

Vopros byl obrařen k dolgoviazomu Pugalu, kodoroře, točno ařist, razmerenno xagalo po druguřu storonu ot mořeř loxadi. To lixy uhmylynulosy.

— Nu da, — provorcal Propovednik. — Kuda uj tebe o duhovnyh veřah rassujdaty.

— Vera ne řavliařetsia propuskom. Ty1 oxibařexysia. — My1 pocti dobralisy do viseliqy, i řa popravil palax, visevxiř riadom s sedelynymi sumkami, tak kak v blijařxih pridorojnyh kustah mne pocudilosy dvijeniře. — Krome neře doljny1 byity i horoxiře postupki. Otsutstviře grehov. Slepāřa vera ne pomagařet, drug Propovednik, a vredit. Eto vse ravno cto neupravliařemařa kareta, nesuxařasja pod gorku. Ugrobit i teh, kto sidit v neř, i teh, kto popadet pod kolesa.

Staryř pelikan skrivilsia:

— Ya ponimařu tvořu analogiřu, Ljudvig. Daje priznařu, cto ty1 prav. My1, ludi, iskajařem vse, do cego dotiagivařemsia. Ili vyivoracivařem nařiznanku, cto odno i to je. No klianusy krovyiu Hristovoř, tak byity ne doljno. Vera doljna spasaty, a ne ubivaty.

— I ne razobřaty, ne strařaty, ne sudity i ne kaznity. No otcego-to imenno tak i prořishodit. Odni jgut vedym, drugiře — kaqerov iz Vitilyska, trety — teh, kto zabyl pomolitysia pered obedom. Uveren, cto pomysly1 Gospoda v etih slucařah soverxenno ni pri cem. Eto uj my1 sami, voplořeniře ruk řego, dodumalisy. No vsegda gotovy1 spihnuty svoři ne slixkom pravednyře postupki na cujuř voliu, lixiv řeře sebia. Mol, ne řa srubil golovu tomu nehristu-hagjitu, eto bog tak velel.

My1 vplotnuřu poďřehali k viseliqe — perekladine mejdu dvuh stolbov. Na neř boltalisy dva trupa. Sudia po vnexnemu vidu, vstrečali putnikov oni uje oceny davno. Pokořniki vyigladeli stoly jalko, cto ne zařinteresovali daje Pugalo.

— Zabavno, — izrek Propovednik s takim vidom, slovno řego zastavili proglotity tarelku jelci. — My1 jivem i myislim, verim, jelařem, lubim i nenavidim. My1 vse, soz-

daniya Bojyi s goriacey krovyyu, v konqe puti prevrazaŷemsia vot v eto. V bezduxnyy kusok miasa na radosty cerviam i voronam.

— Cto eto na tebia naxlo?

On otvernulsia ot viselnyikov:

— Umiraty ne straxno, Ljudvig. Prosto obidno. Nikogda ne uspevaŷexy sdelaty vse, cto hotel.

— Myi ne umiraŷem posle smerti, Propovednik. Tyi — tomu ŷavnoŷe dokazatelystvo.

— Ya uznal ob etom, lixy kogda menia ubili. Do togo momenta — veril i somnevalsia. Somnevalsia i veril. Pri vseh cudesah i dokazatelystvah ne vseгда mojno iskrenne byity ubejdennyim do konqa, cto ŷesty jizny posle smerti.

— Eŷe odna celoveceskaŷa certa, — usmehnulsia ŷa. — Myi sklonny somnevatysia daje v ocednyih faktah. Sploxnyye protivoreciya.

On neojidanno ulybnulsia.

— Inogda tyi govorixy zamecatelnyye veŷi, moŷ malcyk. V takiye minuty ŷa uznaŷu cto-to novoŷe o samom sebe, — proronil on i falyqetom zapel qerkovnyy gimn vo slavu blagodat.

Nocevaty pod otkrytyim nebom ili v kakom-nibudy zabroxennom saraŷe ne prixlosy. Poctovaŷa stanqya s postoŷalym dvorom okazalasy kak nelyzia kstat. I, nesmotria na to cto v krohotnom zale bylo narodu stolyko je, skolyko v bocke alybalandskih seledok, svobodnaŷa komnata naxlasy.

— Da neujeli? — izumilsia Propovednik i tknul suhim palyqem v cerniavuŷu hoziaŷku. — Sovetuŷu sprosity u neŷe, v cem zdesy podvoh. S tem kolicestvom jelaŷuxih priobŷatysia k sviatomu mestu komnatu nelyzia naŷti daje za florin. A zdesy svobodnaŷa!

Ya sprosil. Jenŷina ne stala skryivaty:

— Tri mesiaq nazad zarezali tam odnogo putnika. Sam vinovat. Pustil cujakov, mnogo boltal, pil i soril denygami. Ya i opomnitysia ne uspela, kak ŷego vyipotroxili.

— S kakih eto por ubiŷtvo pugaŷet gosteŷ?

Ona nahmurilasy, zatem rexilasy:

— Horoxo. Ne budu ŷulity, gospodin. Moŷ syn videl vax kinjal, kogda zavodil loxady v stoŷlo. Vyi straj, a znacit, ne boŷitesy prizrakov. I ne potrebuŷete platu nazad.

— A vot s etogo momenta popodrobneŷe, — zaŷinteresovanno poprosil ŷa.

Obyčno prizraki i privideniya ne boleŷe cem mif. Tak nazyvaŷut duxu, kotoryu vnezapno vidiat vse, komu ona jelaŷet pokazatysia na glaza. O takom pixut v knigah, no v realynosti podobnoŷe ŷavleniye straji vstrecaŷut reje govoriaŷego kozla za obedennyim stolom Papy.

— Otpeli i zakopali, vse kak polojeno. A on, svolocy, vse pokoŷa ne daŷet. — Ee liqo stalo zlym. — Zaniel komnatu, pugaŷet ludeŷ. Te uje nacali boltaty, a mne, kak ponimaŷete, ni k cem razgovory. Seŷcas narodu mnogo i mest net, a kak potok shlynet, nikto ko mne ne idet, krome pridurkov, kotorym ohota poglazety na mertveqa. Takih, kak vyi ponimaŷete, gorazdo menyxe normalnyih ludeŷ.

— Kto-nibudy posle ŷego poŷavleniya zdesy umiral?

— Net.

— Bolel? Kalcilsia?

— Net, upasi Gospody. Nicego takogo. I s dohodami poka vse horoxo. Da i ne zloŭ on. Prosto pugaty lubit. Slujanki uje tuda i ne zahodiat. Komnatu ne ubirali. Izbavyte menia ot nego, gospodin. A ŭa besplatno puŭu. I ŭedu lucxuŭu, i vino. I loxadke vaxeŭ pxeniqy otbornuŭ.

— Soblaznitelyno, — bez osobyih emociŭ proŭiznes ŭa. — Nu pokazyivaŭ, gde u tebia plohaŭa komnata.

Ona okazalas na pervom etaje, v dalynem konce doma, s ŭedinstvennyim oknom i vidom na skotnyŭ dvor.

— Nastoŭaŭŭ dvoreq. — Propovednik dal svoŭu kriticeskuŭu oŭenku ubogomu interyeru i krovati s solomennym matrasom.

— Nadeŭusy, prizrak smog napugaty ne tolyko ludeŭ, no i klopov. — Ya brosil sumku v temnyŭ uŭol i, ne uderjavxisy, otkryl malenykuŭu fortocku. Zdesy davno sledovalo provetrity.

— Vrode byi obyicnyŭe ludi nas videty ne doljny. — Ego pelikanye sviateŭxestvo pluhnulsia na moŭu krovaty.

— Vsegda ŭesty iskluceniŭa iz pravil.

V dvery postucali.

— A vot i on. Kakoŭ vejlivyŭ, — hihiknul moŭ sputnik.

Razumeŭetsia, eto byla nikakaŭa ne duxa, a sama hoziaŭka. Ne vhodia, ona protanula mne cistoŭe postelynoŭe belye, staraŭasy ne smotrety v komnatu:

— Ujinyaty budete v zale ili sobraty vam zdesy, gospodin?

— V zale, — k ŭeŭe ŭavnomu oblegceniŭu otvetil ŭa.

Poka ŭa sidel v tolceŭe, opustoxaŭa tarelku, v komnate poŭavilsia gosty. No ne tot, ktorogo ŭa jdal. Eto bylo vsego lixy Pugalo. Ono besqeremonno izvleklo iz moŭeŭ obŭemnoŭ sumki glavnoŭe ŭeŭe soderjimoŭe — tiajeluŭu tolstuŭu tetrady, perepletenuŭu v xerxavuŭu svinuŭu koju.

Ya unes vse, cto naxel na stole pokoŭnogo burggrafa, no lixy eta veŭy opravdala moŭi ojidaniŭa. V moŭi ruki popalo necto vrode dnevnika, buhgalterskoŭ knigi i ŭe-jednevnika za posledniŭe polgoda — ŭego milosty otlicalsia pedanticnostyu i doverial bumage vse svoŭi dela.

Oteq un Nomanna, k sojaleniŭu, ne byl nastolyko naŭiven, ctoby ne ispolzovaty xifr. Posledniŭ okazalsia slojen — izobreteniŭe flotoliŭskih bankirov. Procitaty ŭego bez kljuca ne predstavhalosy vozmojnym. Poetomu ŭa sleduŭuxim je utrom otpravil dnevnik cerez «Fabyen Klemenzen i synovyia» Gertrude, znaŭa, cto s ŭeŭe sviaziami i znakomstvami, v tom cisle i v Riapano, gde obojaŭut ne tolyko sozdavaty, no i raskryivaty cujiŭe sekrety, uznaty, cto napisano, polucitsia gorazdo byistreŭe.

Ravno cerez dve nedeli ŭa polucil tetrady obratno v drugom otdeleniŭi «Fabyen Klemenzen», nahodiaŭemsia za sto lig ot pervogo, i sredi straniq lejal kluc s pravilnoŭ kombinaciŭeŭ i provoxennyŭ trafaret, v kotoryŭ trebovalosy postavliaty nujnyŭe bukvy.

Ya naxel s samyih poslednih zapiseŭ i ne oxibsia. Uje na tretyeŭ straniqe s konqa, mejdu otmetkami o vyplate jalovanyia slugam i soveŭaniŭi u burgomistra, naxlosy necto lubopyitnoŭe:

«Interesnyŭ kinjal v kollekciŭu po proxloŭ dogovorennosti. Polucen cerez „Fabyen Klemenzen i synovyia“. Otpravitely iz Kruso. Qerkovy Sviatogo Mihaŭila. Avans v scet

cernogo kamnia. Rasplatitsia. Posylku prosiat peredaty licno. Kuryer priyedet v nacale fevralia».

Propovednik, uznav, cto ya sobiraŭusy v Kruso, daje rukami vsplesnul:

— Gospodi Iisuse, Liudvig! A pocemu ne k hagjitam? Ili srazu k adskim vratam na vostocnoŭ okraŭine mira?! Do Narary puty neblizkiŭ, i tebe tam sovsem necego delaty.

— Krome kak razobratysia s tem, cto slucilosy s Kristinoŭ, po sledu kodoroŭ ya idu s samogo nacala oseni. Kto-to iz Kruso otpravil ŭeŭe kinjal burggrafu. Tot, komu nujny byli kamni serafima. I predpolagaŭu, dlja togo, ctoby vyikovaty temnoŭe oruŭiŭe.

— Da-da! Temnyŭ kuzneq jivet v qerkvi Svjatogo Mihaŭila i tolyko i delaŭet, cto jdet tebja. Ctoby ty priŭehal i zadal ŭemu svoŭi voprosy! Togo, kto otpravil kinjal, uje mojet tam ne byty!

— On tam, — s uverennostyŭ proŭiznes ŭa. — V konqe fevralja burggraf doljen byl otpravity ŭemu kamni.

— Nu, mojet, prejde cem ŭehaty sotni lig, ty prosto zaŭdexy v «Fabyen Klemenzy» i poŭinteresuŭexysia, ot kogo byla posylka?

— S kakoŭ stati im otvecaty? Oni ne raskryvaŭut postoronnim taŭnyŭ svoŭih kliŭentov.

— Ty toje ih kliŭent. I s dovolyno vnuxitelnyŭm scetom.

— Eto nicego ne meniaŭet. Oni ne stanut riskovaty reputaŭiŭeŭ i otcityvatysia o cujih taŭnah.

On byl nedovolen i ne jelal ŭehaty na zapad. No, sobstvenno govoria, kogda bylo inace? Propovednik, vsiu jizny provedxiŭ v svoŭeŭ derevne, nesmotria na to cto motaŭetsia za mnoŭ ne odin god, tak i ne privyk k castym pereŭezdam.

Odnako vernemsia k nastoŭaŭemu. Tepery Pugalo rexilo zaniatysia cteniŭem ili delalo vid, cto citaŭet dnevnik burggrafa. Ono nespexno perevoracivalo straniqy serymi kogtistyŭmi palyqami, naklonivxisy k samoŭ svece, katoraŭa ŭedva ne podjigala ŭego xlapu, sdelannuŭu iz plohoŭ solomy.

— Kak ŭa ponimaŭu, tebe ne smuŭaŭet xifr.

Ono daje golovy ne povernulo.

— Interesno, cto ono hocet tam naŭti. — Propovednik, podperek ŭeku, s nekotoroŭ zavistyŭ sledil za oduxevlennyŭm.

Nelepoŭe Pugalo s polja delalo to, cego ne mog selyskiŭ sviaŭennik — ono prekrasno umelo citaty.

Ya stal gotovitysia ko snu, kogda poŭavilsia novyŭ gosty — blednyŭ celovek s izurodovannyŭm liqom i v zalitoŭ krovyyu odejde. Nad nim horoxenyko porabotali nojami i nanesli takoŭe kolicestvo ran, cto vporu bylo lixy pojalety ŭego.

Vyitaraxiv glaza, on zaskrejetal zubami i medlenno dvinulsia ko mne.

— Ne nadoŭelo? — s ucastiŭem sprosil ŭa.

On ostanovilsia kak vkopannyŭ, posmotrev nedovercivo, i ostorojno sprosil s silynyŭ litavskim akqentom:

— Cto, sovsem ne straxno?

— Uvy, — s sojaleniŭem razvel ŭa rukami.

— I vam ne straxno? — sprosil neŭizvestnyŭ u Propovednika.

— Ya mertv, kak i ty1, poludurok, — provorcal tot. — Napugaty mertveqa mertveqom eto nado umudritysia. Klianusy Devoŭ Mariŭeŭ, boleŭe glupoŭ zateŭi ŭa ŭeŭe ne vidal.

— Navernoŭe, stoŭilo podkrastysia szadi, — probormotal tot i doveritelyno skazal mne: — Obyicno vse ubegali s voplem i ŭedva dvery ne snosili.

— Nekotoryŭe ludi ne takiŭe, kak vse. — Ya polojil na stol obnajennyŭ klinok.

— Bezdna! — proŭiznes ubityŭ i rvanul procy, no ne tut-to bylo. Figura, kotoruŭu ŭa kinul ŭemu pod nogi, byla nicuty ne huje silka, kotoryŭe staviat na krolika.

On dernulsia raz, drugoŭ, no lixy zaputalsia ŭeŭe silyneŭe.

— Eŭ, priŭately! Ty1 ne imeŭexy nikakogo prava menia trogaty! — Na ŭego liqe byl strah. — Ya ne temnyŭ.

— Eto ty1 tak scitaŭexy. — Ya vstal, vziavxisy za kinjal. — Ty1 ostalsia na meste svoŭego ubiŭstva, i otcego-to tebia kto-to uvidel. Razumeŭetsia, on ispugalsia. I tebe eto ponravilosy.

— Vsego lixy malenkaŭa xalosty, — proskulil on.

— Cujoŭ strah dobavil tebe sil. A oni dali vozmojnosty uvidety tebia ŭeŭe komu-to. I ty1 snova napugal. I opiaty podpitalsia ujasom.

— No ŭa... — On zatknulsia, kogda ŭa podnial ruku s klinkom, priziŭaŭa ŭego k molcaniŭu.

— Ya rasskaju tebe o posledstviŭah. Pitaniŭe strahom privedet k tomu, cto tvoŭa svetlaŭa suŭnosty stanet temnoŭ. Ne priamo seŭcas. Byty mojet, cerez mesiaq, a mojet, i cerez god — smotria skolykih ludeŭ ty1 napugaŭexy i kak silyno im budet straxno. No povery mne, rano ili pozdno podobnoŭe proŭizoŭdet. Znaŭexy, cto togda slucitsia?

— Ty1 pridexy za mnoŭ? — xepotom sprosil tot.

— Ya uje prixel za toboŭ. I ne budu ojidaty toŭ pory1, kogda ty1 pererodixysia iz-za svoŭih glupyih zabav i nacnexy ubivaty ludeŭ. Poka pered toboŭ otkryty1 vrata raŭa. No, kogda ty1 naberexysia tymy1, otpravixysia ne naverh, a vniz. Zagremixy v cistiliŭe. Grubo govoria, sobstvennymi rukami otpravixy sebia tuda, kuda nikto ne hocet. Ne slixkom prekrasnaŭa perspektiva, na moŭ vzgliad. Ya daŭu tebe vyibor. Uŭdexy sam ili mne vyipolnity svoŭu rabotu?

— Uŭdu sam, — byistro otvetil on. — Nikakiŭe xutki ne stoŭat ada. Ya prosto snova hotel pocuvstvovaty jizny.

Ya razruxil figuru, uderjivaŭa nagotove znak. On vzdohnul, zakryl glaza, a dalyxe slucilosy to, cto ŭa videl uje mnogo raz. Ego siluet stal blednety, poka ne ostalosy ŭedva zametnogo kontura. Tot na mgnoveniŭe zasiŭal solnecnym svetom, kotoryŭ ozaril vsiu komnatu, i vokrug vnovy nastupila polutyma, razgoniaŭemaŭa lixy svecami na stole.

Cto primecatelyno, Pugalo daje golovy1 ne povernulo, prodoljaŭa citaty dnevnik burggrafa.

— Nu, tepery hoziaŭka postoŭalogo dvora točno skajet tebe spasibo. — Propovednik vyŭghadel zadumcivym, ŭavno razmyxliaŭa o tom, cto kogda-nibudy necto podobnoŭe predstoŭit sdelaty i ŭemu. — Skaji, ty1 by1 i vpravdu zabral ŭego kinjalom? On vedy vse-taki svetlyŭ.

— Zabral by1. Potomu cto takoŭ svetlyŭ byistro stanovilsia temnym, a eto ot-nositsia k priamoŭ ugroze ludiam.

— Interesno, cto on vidit seččas? Raspahnutyjše vrata? Sviatogo Petra s klucami? Ili arhangela Mihaýila?

— Božusy, ne smogu udovletvority tvoje ljubopytstvo. Pridetsia tebe proverity samomu. Davať spaty. — I, povernuvxysy k Pugalu, dobavil: — Docitažexy, ne zabudy pogasity svecu.

I ja usnul pod tihij xelest perelistyvažemyh straniq.

— Vot sukin syn! — sgoriaca prožiznes ja.

Ot dnevnika burggrafa ostalasy lixy odna oblojka. Straniqy byli akkuratno vyrezany i raskleženy po potolku. Cernila na nih namokli i raspolzlysy, tak cto procitaty bolyxe nicego bylo nelyzia.

— Ya... — probležal Propovednik, tak i ne zakonciv predloženije.

Vse bylo poniatno. Kogda oduxevlennyj eto prodelal, staryj pelikan gde-to brodil, poetomu ne smog razbudity menia. Ya molca nacal odevatysia. Uje rassvelo, i pora bylo otpravljatysia v dorogu.

— Tam soderžalosy cto-to qennože? — ostorojno požinteresovalsia Propovednik.

— Eže vcera ja by skazal, cto net. Tepery uje ne uveren. — Ya zastegnul požas s kinjalom.

— Mojet, eto odna iz žego neponiatnyh xutok? Mojet, ono prosto razvlekažetsia?

— Pojivem — uvidim.

— To žesty ty nicego ne budexy delaty?

— V smysle begaty po okrestnostiam i iskaty oduxevlennogo, kotoryj odnim xelckom palyqev mojet peremestitysia na tysiacu lig, na pole, gde nahoditsia žego obolocka? Pugalo vernetsia, ono vseгда vozvražažetsia. Mojih planov eto nikak ne naruxalo.

— No tetrady...

— Esli cestno, ja sobiralsia sjecy žeže žeže neskolyko dnež nazad, no ruki nikak ne dohodili. Tak cto plevaty na tetrady. Kruso. Qerkovy Sviatogo Mihaýila. Vot moža qely na segodnia.

Kak tolyko ja okazalsia v zale, hoziažka tut je kinulasy ko mne. V žeže glazah citalsia vopros.

— On bolyxe ne pobespokožit nikogo, — skazal ja, i ona rassypalasy v iskrennih blagodarnostiah.

Kogda ja vyixel na uliqu, malycixka tut je podvel mne loxady.

Po sravneniju s proxlym dnem segodnia bylo žasno i oceny teplo. Trakt konecno je okazalsia zabit telegami, vsadnikami i pexehodami. Vse xli v gorod, ctoby poklonitysia novož sviatyne i uvidety sled bosož stupni, kotoryj žakoby angel ostavil pered domom devočki.

Kruso — sploxnyje steny i baxni iz jeltogo kamnia. Gorod, ranyxe byvixij stoliqej korolevstva, narodom okazalsia zapružen nicuty ne menyxe, cem doroga. U Rybnym vorot ja popal v nesusvetnuju davku. Vokrug kricali molitvy, peli, ponosili drug druga, vizjali sviny i orali te, kto poterial v tolčeže svoji koxelyki. To i delo melykali belyje plaži palomnikov, qvetnyje lentocki na posohah. Kakaža-to gruppa krestyan nesla krest, obhodia gorodskiye steny po krugu. K nim kajdužu minutu prisožedinialisy novyje moliažiesia, raspevaža «Velicit duxa moža Gospoda».

Pod kopyta možež loxadi brosilis nižij, vopja, cto griadet koneq sveta i ja dolžen pokažatysia i otdaty žemu vse denygi. Odnako, ponjav, cto ja ne otlicažusy osobož

nabojnostyiu, on tut je zabyil obo mne i pristal k dvum dorodnym kupqam, kotoryiše byli neskolyko perepugany i tem bezumišem, cto projšishodilo vokrug.

U sleduščykh vorot bylo nicuty ne lucxe. Usilennyj otriad straji sderžival tolpu. Luđe nabrałosy stolyko, cto mnogiše, poterjav nadejdu probratysia v gorod segodnia, razbivali ogromnyj palatocnyj lagery na golom pole.

— Kuda prexy? — po-nararski zaoral na menia ustalij strajnik v polosatom berete. — Vali nazad!

Ya pokazal šemu kinjal, i menia, nesmotria na rugany oceredi, propustili.

— Qerkovy Mihašila. Kak mne šeše naštī? — sprosil ša u soldata.

— Sprosi cego polegce! — otmahnušia tot. — Ih tut do certa, kak i bogomolyqev!

— Ne ty i odin ne ljubixy palomnikov, — hihiknul Propovednik.

Prixlosy rasspraxivaty na uliqah. Kako-to pareny so znakom gilydiši portnyih na kamzole pocasal v zatyilke:

— Eto ta, kotoraša vozle kolodqa, cto ly?

— Znal by i, ne spraxival.

— Episkopskaša, na Maloš Zlotinke, po puti k vnutrennej stene.

Ya poblagodaryl šego i napravilšia k qentru goroda. Kruso do etogo ša nikogda ne posežal, no rexil, cto zdesy, skoreše vsego, budet tak je, kak i v drugih mestah pri prazdnestvah, šarmarkah, sviatyih palomnicestvah i svadybah kniazeš — vse dex-evoše jilye rashvatano, i lezty tuda ne imešet nikakogo smysla. A vot v bogatyih rašonah, gde poroš mogut za nocy sodraty i cetverty florina, šesli sovesty otsutstvujet, krovaty dlia putexestvennika vseгда našdetsia.

Moš opyt menia ne obmanul. Postošalyj dvor «Pod koronoš kniazia», raspolojennyj naprotiv staryih korolevskih konuxen, qenami raspugal vseh jelaščykh i prinimal lixy luđe, kotoryiše ne oceny-to scitali denygi. Ostaviv loxady i sprosiv u hoziašina dalynešču dorogu, ša otpravilšia pexkom. Tak vyihodilo gorazdo byistreše.

Qerkovy — seraša gromada, stisnutaša s dvuh storon jilymi domami tak, cto predstavljala s nimi šedinoše qeloše i oticalasy ot nih lixy xpilem, torcašim nad cerepicnymi kryšami. Na stupenykah sideli dvoše cumazyih malycixek let desiati, oni bez vsiakogo entuziazma prosili milostynnu. Ya podergal dvery, no bezrezulytatno, hotia slyšal, cto vnutri igrašet organ.

— Zakryto, diadecka, — skazal mne odin.

— No tam kto-to šesty.

— Cto s togo? Svjačennika-to net.

Ya dostal neskolyko mediakov, kinul im v xapku.

— Spraxivašte, — stepenno pozvolil vtoroš i vyiter rukavom soplivyj nos.

— Gde on i pocemu zakryta dvery?

— Vse svjačenniki tepery vozle casovni na toš storone krutiatsia. Gde deviča videla angela.

— Da ne mogla ona nicego videty! — vozmutilšia šego tovariš. — Ona ot rojdeniša slepaša!

— Vot potomu i videla, cto ne videla! — zasporil tot. — Tak oteq Seliko govoril! A on-to poble, cem ty i, znašet!

— A pocemu muzyka igrašet?

— Muzykant repetirujet. On casto siuda prihodit. No qerkovy otkrojšetsia tolyko posle voskresenija.

— A cto budet v voskresenye?
 Malycixka mnogoznacitel'no posmotrel v xapku:
 — Esli uj vam leny u drugih uznavaty, gospodin, to vy1 nam žeže mediak na hlebuxek podkinyte.
 Ya rassmežalsia žego nahalystvu, kinul dva.
 — Slujba torjestvennaža. Kardinal prižedet. Iz Riapano, govoriat. Ctoby1 provesti messu dlia uvajažemyh jitelež goroda. V cesty žavleniža.
 — Kak mne popasty v qerkovy?
 Malycixki pereglanulisy.
 — Ne znažem, — otvetil tot, cto vyigladel postarxe.
 — Vraty ty1 ne umežexy, prižately. — Mejdu ukazatel'nyim i srednim palyqem ža derjal serebrianužu monetku.
 Deti naklonilisy drug k drugu, poxuxukalisy.
 — Ladno, diadecka. Provedu.
 Malycik zabral denejku, otdal žeže svožemu prižatelju, kotoryž tut je spriatal sokroviže za pazuhu.
 — Idemte, diadecka.
 On otvel menia v pereulok, oghladelsia i točno kotenok žurknul v raspahnutože sluhovože okoxko, nahodiažexesia na urovne mostovož. Nado priznatysia, tuda by1 ža ne prolez pri vsem jelaniži.
 Liko malycixki požavilosy v okoxke:
 — Idite k podvalu, von tomu. Ya žas dvery otkrožu.
 Spusk v podval toje byl na uliqe, zakrytiž stal'nyim žitom. Klapnula zadvižka, ža podnial nelegkiž luk, spustilsia vniz. Malycixka provorno zaželknul zamok:
 — Esli diadyka Mikely uznažet, cto ža snova zdesy lazažu, on uxi otorvet. Davažte byistreže, diadecka.
 Podvalnože pomexeniže pod domom, s nizkim potolkom i zatianutyimi pautinož uglami pohodilo na labirint. Lestniqa vyivela nas v polutemnyiž koridor. Zdesy sil'no pahlo kvaxenož kapustož i koxkami. Gde-to za dveryu, nadryivažasy, krical mladeneq. Xustryž malycixka bejal vpered, tak cto mne ostavalosy lixy pospevaty za nim i ne vrezatysia golovož v viazanki luka, svisažuxiže s potolka.
 Cernyž hod vyivel nas v malenykiž vnutrenniž dvor doma — griažnyiž, neuhojennyž, s pokosivxežsia golubiatnež vozle zabora.
 — Cerez zabor vam, — skazal malycixka i, bolyxe nicego ne obžasniaža, skryilsia v zdaniži.
 Ya tak i postupil, blago perebratysia cerez pregradu bylo neslojno. Qerkovnyiž dvor okazalsia žeže menyxe — takož tesnyiž, cto napominal komnatu v kakož-nibudy provinqialnož taverne. Organ prodoljal igraty, i daje tolstyže kamennyže steny1 ne mogli prigluxity žego velicestvennyže zvuki.
 Malenkaža kalitka byla poluotkryta, tak cto ža voxel. Krome zvuka organa ža slyxal, kak nahodiažexesia vnizu podsobnyže rabociže razduvažut mehi muzykal'nogo instrumenta. Uzkimi zakutkami vyixel na balkon, otkuda otkryivalsia vid na kolonnadu, pustyže skamy i žarko-jeltyž uзор na polu ot vitražež, v kotoryže svetilo solnqe. Spustilsia vniz po vitož lestniqe, rexiv ne mexaty nevidimomu organistu, i sel na pervužu skamyu.

Zakryl glaza, sluxaŭa muzyku. Ona byla grandioznoŭ, obŭemnoŭ i, kazalosy, pronzala tebia naskvozy.

— Potriasajuxe, — prozvucal u menia nad uhom golos Propovednika. — V koŭi-to veky ty dovolen, nahodiasy v qerkvi.

— Cudesnaŭa muzyka, — v otvet proŭiznes ŭa. — Ne poboŭusy etogo slova — bojestvennaŭa.

— I mnitsia mne, cto ŭa slyxu ŭeŭe v pervyŭ raz. — On byl nemnogo rasterian. — K kakoŭ eto molitve?

— Ne imeŭu poniatŭa.

— Togda cemu ty ulybaŭexysia?

— Tomu, cto moŭ dolgiŭ puty okoncen.

On glianul na menia kak na sumasxedxego. Hmyknul i pristrojilsia na lavke, ne jelaŭa bolyxe nicego spraxivaty. Tak my i sideli, poka zvuki ne stihli pod svodami.

Organist voxel v zal, i okazalosy, cto eto jenŭina. V rukah ona derjala stopku ispisannyh not i na hod u cto-to cerkala v nih grifelem, ne zamecaŭa menia. Tak cto ŭa otlicno smog ŭeŭe rassmotrety. Oceny malenkykaŭa, hudaŭa i tonenkykaŭa, kak devočka. Iz-pod barhatnogo bereta gilydiŭi muziqirovaniŭa vo vse storony torcali vihrastyŭe cernyŭe volosy. Oni silyno otrosli i padali ŭeŭ na pleci. Milovidnoŭe liqo bylo sosredotoceno, lob nahmuren, krasivyŭe guby sjaty, a v uglah nemnogo raskosyŭh vostocnyŭh glaz, harakternyŭh dlja teh, u kogo predki jili v Iliate, poŭavilisy morŭinki.

— Redko mojno vstretity v qerkvi jenŭinu-muzykanta, — gromko skazal Propovednik.

Razumeŭetsia, skazal dlja menia, ne dumaŭa, cto kto-to drugoŭ ŭego uslyxit.

No ona uslyxala i, vzdognuv, ŭedva ne uronila noty, poŭmav ih v posledniŭ moment pokalecennoŭ rukoŭ. Priŭurivxisy, devuxka s podozreniŭem glianula na Propovednika, hotela cto-to skazaty i nakonec uvidela menia.

— Zdravstvuŭ, Kristina, — negromko proŭiznes ŭa.

— Privet, Sineglazyŭ, — otvetila ta, kogo ŭa tak dolgo iskal.

Voqarilosy molcaniŭe. Porajennyŭ Propovednik taraŭilsia na nas, kak palomnik na snizoxedxego na ŭego molitvy sviatogo.

— Tvoŭ kony skucaŭet.

Ee pleci rasslabilisy, i ona vzdohnula:

— Ya toje ocenyskucaŭu po Vyunu. No seŭcas ŭemu lucxe byty s Miriam, cem so mnoŭ. Kak ty menia naxel?

— Cereda slucaŭnosteŭ i vezeniŭe. Hocu vernuty tebe koŭe-cto.

Ya protianul svoeŭ byvxex naparniqe braslet iz dymcatyŭh rauhtopazov. Vot tepery straj deŭstvitelno byla porajena. Ee noty — muzyka, v kotoroŭ devuxka duxi ne caŭala, — upali nam pod nogi. Ya videl, kak drojat ŭeŭe palyqy, kogda ona zabirala svoŭ braslet.

— Nam nado seryezno pogovority, Liudvig. — Ee golos sel i zvucal hriplo, no glaz ona ne opustila.

— Imenno eto ŭa i hotel predlojity.

Komnaty, kotoryŭe ona snimala, nahodilis nad bolyxoŭ aptekoŭ, na vtorom etaje. Vhod byl cerez torgovyŭ zal. Sedovlasyŭ i sedoborodyŭ aptekary, malenkyŭ i nelepyŭ, posmotrel na menia poverh uvelicitelnyŭh stekol, zakreplennyŭh u nego

na nosu, no nicego ne skazal, vernuvxysy k vesam, na kotoryh otmerial kakože-to koricevože snadobyje dlja pokupatelja.

Xurxa žubkož, Kristina brošila noty na komod, dostala iz nego butylku vina, dva bokala:

— Ty vse žeže pyexy krasnože?

— Vremja ot vremeni.

— Otkrož. — Ona sela za stol, malenykimi palyqami zdorovož ruki perebiraža gladkiže dymcatyže kamni. — Znacit, ty naxel žego?

Imja ne prozvucalo, no bylo i tak pomiatno, pro kogo ona spraxivažet. Pro Gansa.

— Da. — Ya vytažil probku iz butylki, plesnul v bokaly vina, sel naprotiv.

— I vyžil. Ty vseгда byl vezucim, Ludvig. Vezucim, kak cert. — Ona goryko usmehnulasy. — V otliciže ot nego.

— Vy byli vmeste?

Ona ne stala otriqaty:

— Kakože-to vremja. — Pomolcala i dobavila: — Oceny kratkože vremja. Ty udivlen?

— Sečas? Net. Vot kogda naxel tvož braslet u nego — udivilsja. Vy ne slixkom ladili posle togo, kak ty podderžala idežu Miriam, cto u kajdogo kniazja dolžen byty personalnyj straj.

— Ya scitala, cto politiceski eto polezno dlja Bratstva. — Bylo vidno, cto žež nepriyatny vospominanija. — My s Gansom rexili vse raznoglasija. Tebe on ne hotel govority.

— Vaxe pravo i vaxi dela, — pojal ja plecami. — Menja bolyxe interesužet, cto slucilosy v gorah.

Ona nervno krutanula stakan:

— Cert žego znažet, Sineglazyj. On žeže v Ardenau vyigladet vstrevojennym. Govoril, cto naxel necto interesnože. Zatem žego otcitali starežxiny na sovete, ty vedy pomnixy, kakogo slona oni sdělali iz tož muhi?

Ja kivnul.

— V obxem, on užehal iz Alybalanda, a zatem, gde-to cerez mesjaq, my vstretilisy v Liseqke. On skazal, cto žego jdut dela na vostoce, zval s sobož, i ja požežala. V Bude my natknulisy na temnužu duxu, zasevxužu v kolodqe. Gans toropilsja, gov-oril, cto žemu vo cto by to ni stalo nado popasty v Dorc-gan-Tožn, poprosil menja razobratysja s problemož i dojdatsja žego. Obexal vernutysja cerez poltory nedeli.

— No ty ne dojdalasj.

— Ne stala jdaty, — ulybnulasj ona, i ja vspomnil, kakož upriamož porož stanovilasj Kristina. — Prikoncila tu tvary, vzjala deneg s burgomistra, ostavila Vyuna v horoxež konuxne i napravilasj sledom za nim, v gory. No ne uspela. Kalikveq na vorotah, na može scastye, okazalsja serdobolynym celovekom. Skazal, cto žego bratya i Orden Pravednosti ubili straja. Cto ja ne naždu telo i mne sledužet uhodity kak mojno byistreže.

Ee golos zadrojal, i ona po starož privyicke prilojila pokalecennyj bezymannyj paleq klevož skule, prijala do boli, tak cto pobelela koja.

— My dže ne poprožalisj. I ja ne uvidela žego mogilu.

— Ty poverila monahu?

— O! On byl ocenj ubeditelen. Ja do sih por blagodaru žego za spaseniže.

— On mŕtv, — jestko skazal ťa. — Za to, cto predupredil tebia, ťego raspŕali v ledianoť peŕere.

Ona lixy othlebnula vina:

— Pusty na nebe ťego duxe budet horoxo.

Kristina ne sprosila menŕa, otkuda ťa znaťu, cto kalikveq mŕtv, a ťa ne stal ťeť rasskazyvaty, vo cto on prevratilsŕa posle smerti.

— Cto bylo dalyxe?

— Ya ne mogla mstity ubludkam s krasnymi verevkami na rŕasah. No mne hvatilo sil na zakonnikov. — Ulybka u neťe byla zloť i oceny nepriťatnoť. Ya nevolyno podumal, cto Kristina cem-to napominaťet mne Miriam v ťeťe ne samyťe lucxiťe dni.

— I tyŕ ubila vseh troťih.

Ona potriasenno morgnula:

— Tyŕ i eto znaťexy.

— Slyŕal, hoty oni i pytalisy skryty, cto v gorah, ne slixkom daleko ot monastyŕa, naxli dva tela.

— Verno. Tretyego ťa ranila iz arbaleta. Prijala ťego k kamnŕam, no on pryŕgnul v reku, i ťego unes potok. Nadeťusy, on ne vyplyl.

— Vyplyl. Emu hvatilo sil, ctobyŕ minovaty uťelyŕa i vyťŕty v dolinyŕ Brobergera, k objitym mestam.

I, vidŕa vopros v ťeťe glazah, poťasnil:

— Ya naxel ťego kosti vozle odnoť derevuxki. Mestnyťe soci, cto mŕtveq — straj. Sobstvenno govoria, imenno poetomu ťa okazalsŕa v Dorc-gan-Toťne i tepery siju pered toboť.

— Straj? — nedoumenno naklonilasy ona ko mne. — Kakogo certa oni tak podumali?

— U nego byl kinjal Gansa.

— Proklatye! — Ona zakryla liqo rukami i prostonala: — Proklatye!

Povisla tixina, ťa slyŕal lixy ťeťe preryvistoťe dyhaniťe. Kogda ona ubrala ruki, ťeťe glaza byli soverxenno suhimi i zlyimi.

— Tyŕ sdal kinjal v Bratstvo?

— Konecno.

Ona vzdohnula.

— Horoxo. — I, slovno ubejdaťa sebia, dobavila: — Da. Horoxo. Tak budet lucxe. Dalyxe ťa znaťu, cto slucilosy. Tyŕ ne sdalsŕa, kak byvalo i prejde. I naxel ťego?

— V ledianoť peŕere. Gluboko pod monastyŕem.

— Kak on umer?

— Srajsŕa do poslednego i zabral s soboť neskolykih. Dumaťu, cto usnul. Ot holoda i poteri krovi.

A cto ťa ťeťe mog ťeť skazaty? Cto ťego zakololi, slovno zverŕa? Kak zakololi Hartviga.

— Tyŕ pohoronil ťego? — proxeptala moťa byŕvxaťa naparniq.

— Net. No ťa uveren, cto tepery telo Gansa nikto ne pobespokoťit.

Ego ne kosnutsŕa ni cervi, ni trupoťedyŕ iz inyh suťestv, ni zlo, ni svet. On navecno ostanetsŕa vo mrake, poka svod peŕeryŕ ne obvalitsŕa i ne prevratitsŕa v savan dlia moťego starogo druga.

Odinokaša slezinka pokatilasy po žeže řeke, i Kristina pospexno, točno styřiasy, vyřterla žeže tylynoř storonoř ladoni.

— Spasibo.

— Za cto?

— Za to, cto naxel řego. Za to, cto rasskazal mne. Za to, cto řa tepery znařu.

— No pocemu tyř ne sdelala etogo? Stolyko let, Krista. Myř vse tak dolgo řego iskali, ne sdavalisy, verili. A tyř vse znala. Znala s samogo nacala, no ni certa nicego ne skazala! Nikomu iz nas!

Ya cuvstvoval, kak holodnyř gnev prosypařetsia u menia v grudi. On jil tam řeže s oseni, s teh por kak řa ponial, cto devuxka kak-to sviazana s Gansom i řego isceznoveniřem.

— Budy mořa volia, nicego ne govorila byř i dalyxe.

— Pocemu?

— A cto bylo byř?! Cto byř togda slucilosy, Liudvig?! — kriknula ona mne v liqo, razom teriařa vse svoře spokořstviře. — Skaji mne! Tyř byř prinial eto?! Otoxel byř procy?! Skazal byř: nu cto podelaty, raz takova řego sudyba?! Kto iz teh, kogo myř znařem, otstupil?! Kto?!

Tepery slezyř lilisy iz žeže glaz nepreryvno, i ona ne stesnialasy ih.

— Ya sama otvecu: nikto! Tyř, Gertruda, Lyvenok, Xuko, Rozi ne ostalisy byř v storone, brosilisy byř spasaty to, cto uje nelyzia spasti, ili togo huje — mstity. Kto iz nas obladal osobym razumom desiaty let nazad? Vyř pogibli byř, kak i on. A řesli byř vmexalisy ne myř, řediniqyř, a qeloře Bratstvo? Tolyko predstavy, Liudvig, samyř seryeznyř konflikt s Qerkovyřu za vsiu naxu istoriřu. Nas byř smali i unictojili, řesli byř myř tolyko posmeli podniaty na nih ruku!

Ona byla prava, no řa vse ravno scital, cto žeže molcaniře slixkom jestoko dla teh, kto do sih por jil nadejdoř.

— Dumař obo mne cto hocexy, no, zaklinařu, sohrani tařnu. Ne stořit nikomu znaty, cto Gans naxel smerty v monastyre kalikveqev. Eto slixkom opasnařa informaqiřa.

— Tyř byla ne vprave rexaty za drugih, Kristina. Kakiře byř blagiře namereniřa toboř ni dvigali.

— Ya ni o cem ne jaleřu.

Ya vzial sebia v ruki, otkinuvxisy na stul:

— Pocemu řego ubili? Cto on hotel ot monahov?

— Ne znařu.

Ona vyřderjala moř vzgliad, no řa lixy vzdohnul:

— Eto lojy.

— Pusty tak, — legko soglasilasy ona. — No pravda o pricinah smerti Gansa tepery nicego ne izmenit. Vse davno zakoncilosy, Liudvig. Vse v proxlom. Ostavy řego, inace ono prosnetsia i ubyet tebia.

— Tyř vedy menia znařexy. Ya vse ravno dokopařusy do istinyř, pusty dla etogo potrebuřetsia řeže desiaty let.

— Ne s mořeř pomořyřu. Prosti, no řa ne jelařu braty na sebia otvetstvennosty za tvořu smerty.

Nastařivaty ne imelo smyřsla, i řa otstupil.

— Horoxo. Zabudem o pricinah, pobudivxih Gansa otpravitysia v monastyry. Rasskaji o tom, cto bylo dalyxe. Posle toho kak ty razobralasy s zakonnikami.

Ona vstala, zakryla okno, ŷejasy ot holoda.

— Cto tebia interesuŷet?

— Cernyŷ kinjal.

Kristina hmyknula:

— Ya nacinaŷu dumaty, cto ty ne Ljudvig, a dyabol.

— Obleŷ menia osvjaŷennoŷ vodoŷ, ŷesli tebia cto-to smuŷaŷet, — predloŷil ŷa ŷeŷ.

— K sojaleniŷu, net pod rukoŷ, — nevolyno ulybnulasy ona. — Ty prav. Takoŷ kinjal u menia byl. Cto ty znaŷexy o klinke?

— Ty vladela im kakoŷe-to vremia, zatem ŷego ukrali, on obŷiavilsia v Xossiŷi i pricinil nemalo nepriŷatnostej, poka my s Miriam ne razobralisy s ŷego vladelycem.

— Kinjal u neŷe?

— Unictoŷen v prisutstviŷi kniazeŷ Qerkvi.

Pro vtoroj klinok, tot, cto prinadleŷal imperatoru Konstantinu, dobytyŷ mnoŷ i Ranse v taŷnike prejnogo Bratstva, ŷa upominaty ne stal.

— Eŷe cto-nibudy?

— Suŷiŷe meloci, Krista. Kinjal, kotoryŷ ty vypustila v mir, delaŷet duxi temnymi.

Ona byla nicuty ne udivlena. Ni kapli.

— Ya rada tvoŷim znaniŷam. My sekonomim kucu vremeni, Ljudvig. Mne ne potrebuŷetsia rasskazyvaty tebe vse s samogo nacala i ubejdaty, cto eto pravda.

— Vse daje lucxe, cem ŷa rasscityival, — razdalsia cuty nasmexlivyj golos u menia za spinoŷ. — Mojno srazu pristupaty k delu.

Ya obernulsia i uvidel v dveriah pervogo pomoŷnika nyne mertvogo markgraфа Valentina.

Koldun Valyter, s kotorym my rasstalisy pri ne samyh lucxih obstoŷatelystvah, s ulybkoŷ prislonilsia k kosiaku:

— Dobrogo tebe denecka, van Normaŷenn.

Rasstoŷaniŷe do nego ŷa preodolel za odno mgnoveniŷe. Stul uletel v protivopoloŷnuŷu casty komnaty, a ŷa okazalsia pered nenavistnym koldunom. On, kajetsia, ne ojidal ot menia takih skorosteŷ. Ya uvidel, kak zastyvaŷet ulybka na ŷego liqe, i pervym je udarom kulaka slomal ŷemu nos. Broskom povalil na pol i, ne dumaŷa, cto v luboŷ moment on moŷet primenity magiŷu, naca delaty to, o cem mectal bolyxe goda.

Kristina s voplem povisla u menia na plechah:

— Ljudvig! Ostavy ŷego! Prekrati! Nu je!

Certa s dva ŷa sobiralsia ŷeŷe sluxaty. No menia i vqepivxuŷusja Kristu otbrosilo v storonu. Potolok neskolyko raz krutanulsia pered glazami, i ŷa oŷutil silynuŷu toxnotu. Dernulsia, pytaŷasy vstaty i vernutysia k koldunu. Na etot raz ŷa sobiralsia vospolyzovatysia ne kulakami, a kinjalom, no i tut moŷa byvxaxa naparniqa ne razŷala palyqev, povisnuv na mne, kak laska na ohotnicyem pse.

— Uspokoŷsia, cert tebia poderi! Stop! Hvatit! On drug! On moŷ drug!

Valyter to i delo trogal palyqami razbityiye gubyi, na kotoryih zapeklasy krovy. Nos u nego raspuh, levyiy glaz zaplyil, no koldun ne sobiralsia jdaty polojennyih dneŭ do svoŭego vyizdorovleniya. Sidel sebe v uglu da xepal nagovoryi.

— Tyi v norme? — Kristina protianula ŭemu vlajnuŭu triapiqu, i etot certov ubliudok s blagodarnostyiu ŭeŭe prinial.

— Byivalo i huje, — prognusavil on. — K zavtraxnemu dnu zajivet.

Ya hotel u nego sprosyty, cto je on ne zajivil sebe xram, kotoryiy ŭa ostavil, kogda kinul arbalet ŭemu v liqo, no sderjalsia.

— Shodi k Filippu. On mojet pomocy.

Valyter lixy skrivil gubyi i tut je ob etom pojalel, tak kak nacala socitysia krovy.

— Prokhatyiy deny! — ragnulsia on. — Ya lucxe sam. Bez ŭego adskih pritirok i boltuxek. Zaŭmisy svoym vspylycivym kollegoy.

— Ya byi tebe ŭeŭe dobavil, ŭesli byi ne ona, — mracno zametil ŭa.

— Ohotno veriu. Ya byi s radostyiu vskipatil tvoŭi mozgi, ŭesli byi ne ona, — ozlobilsia on.

— Zatknitesy oba i sidite tiho! — vspyilila Kristina. — Konfliktyi proxlogo ostanutsia v proxlom!

Ya ne sobiralsia zabyivaty zastenki markgrafa Valentina, to, kak ŭa byl kukloŭ dlia bityia, i to, kak etot sidiaŭiy v piati ŭardah ot menia hmyry ŭedva ne ukral kinjal Natana.

— Tyi ranyxe takim ne byl... — Kristina ustalo opustilasy na stul peredo mnoŭ, perekryv puty k koldunu.

— U nas staryiye scetyi.

— Znaŭu ŭa o vaxih scetah. On rasskazal.

— Togda ne ponimaŭu tvoŭego udivleniya. Esli byi zdesy byla Gertruda, ona byi uje razmazala ŭego po stenke.

— Vyihodit, ŭa legko otdelalsia. — Valyter vnovy popytalsia ulyibnutysia, no vspomnil o gubah, i ulyibka prevratilasy v oskal.

Ona tiajelo vzdohnula:

— Ladno. O kinjale. Posle togo kak ŭa ŭego naxla, rexila, cto zakonniki pridumali cto-to svoŭe dlia sbora dux. No s duxami kinjal ne rabotal. Ya ne smogla poniaty, dlia cego on nujen, vozila s soboy pocti polgoda.

— Odin celovek skazal mne, cto, kogda im dolgo vladeŭexy, nacinaŭut proŭishodity nepriyatnosti. U tebia takoŭe bylo?

— Na strajeŭ pravilo ne rasprostraniaŭetsia, — vlez v razgovor Valyter. — Klinok nikak ne vliŭaŭet na teh, u kogo uje ŭesty kinjalyi. V ostalynom — suŭaŭa pravda. Veŭy dovolyno opasnaŭa.

Kristina razdrajenno dernula plecom i prodoljila:

— Ya sdala ŭego na hraneniyu v «Fabyen Klemenzi i synovyia» i, sobstvenno govoria, zabyila o nem na kakoŭe-to kolicestvo let. Vspomnila, lixy kogda uvidela opisaniye cernogo kamnia iz knigi, cto lejala na stole u Miriam. Redkiy foliant, horoxye risunki. Hagitskiy ŭa znaŭu dovolyno poverhnostno, no procitannogo hvatilo, ctobyi poniaty — glaz serafima dostatocno redkaŭa i qennaŭa veŭiq.

— I tyi zabrala oruŭiye. Daŭ dogadaŭusy — eto slucilosy v Barburge. I v etot je deny polucila dva udara nojom.

Kristina pereglanulasy s Valyterom, i tot proronil:

- Govoril Ÿa tebe, on ŸeŸe tot umnik.
- Vse verno. Kak Ÿa ponimaŸu, tebe rasskazal ob etom tot, kto pohital klinok iz moŸeŸ sumki.
- Nu ty doljna byty Ÿemu blagodarna. On spas tvoŸu jizny, oplatil lekaria i komnatu. Kinjal ne prines Ÿemu nikakogo scastyia, i on izbavilsia ot nego. Otdal celoveku, ktorogo my poŸmali v XossiŸi. Kto te ludi, cto napali na tebia?
- Ne imeŸu poniatija. Ya podozrevaŸu, cto oni naŸemniki Ordena. On, — kivok v storonu kolduna, — scitaŸet, cto storonniki celoveka, sozdavxego kinjal.
- Interesno, — s somneniŸem protianul Ÿa.
- Cto ne tak? — Ona prekrasno cuvstvovala, kogda menia smuŸaŸut fakty.
- Na koŸ cert eto Ordenu? Da i kak oni voobŸe uznali? Ty vedy ne begala po uliqam i ne razmahivala takim oruŸiŸem napravo i nalevo. TroŸe zakonnikov, kotoryh ty vstretila v gorah, mertvyi. Kalikveqy, Ÿesli by oni znali tvoŸe imia ili scitali, cto straj vyijila, dostali by tebia iz-pod zemli i davno uje prikoncili. Dlia nih ty — vsego lixy bezymiannaŸa jenŸina, ktoruŸu v liqo videl tolyko pogibŸiŸ monah-privratnik. My vozvraŸaŸemsia k samym legkim iz moŸih voprosov: kak oni uznali tvoŸe imia, raz ty nikomu Ÿego ne govorila? pocemu ponali, cto kinjal u tebia? otkuda dogadalisy, v kakom otdeleniŸi «Fabyen Klemenz i synovya» ty Ÿego zaberexy i v kakoŸ deny, Ÿesli napali srazu je posle etogo?
- TvoŸi predpoloŸeniŸa? — Valyter byl tak lubezen, cto pozvolil mne vyiskazatysia.
- Kto napal — bez poniatija. O tom, kak naxli, — Kristina ostavila sledy. Zadelo kolokolycik, kotoryŸ uslyxali ne te uxi. No ona utverŸdaŸet, cto ni s kem ne govorila ni o sobytiŸah v gorah, ni o temnom kinjale.
- Eto tak, — podtverdila devuxka. — No Ÿa zadavala voprosy o glazah serafima. Spraxivala u kollekcionerov kamneŸ i u hagjitskih trgovqev.
- Vozmojno, kto-to iskal to je samoŸe, cto i ty, i zaŸinteresovalsia celovekom, kotoryŸ proŸavliaŸet ljubopytstvo v stoly specificeskoŸ oblasti.
- No bolyxe nikto ne pytalsia napasty na tebia posle togo slucaŸa. — Valyter rabotal nad svoŸim nosom, provodia siŸaŸuŸimi palyqami i postepenno snimaŸa otek.
- KakoŸ smysl? Ya perestala byty interesna. U menia bolyxe ne bylo kinjala.
- No ty vse ravno slixkom mnogo znala, — ulybnulsia Ÿa. — Licno Ÿa by zaverxil delo, ctoby celovek ne sozdaval problemy.
- A ty izmenilsia. — Kristina vnimatelyno posmotrela na menia, zatem neohotno kivnula. — Ya by postupila točno tak je. Raz u ty menia razyyskal, nesmotria na to cto Ÿa skryvaŸusy, to i ubiŸqy mogli. Dva goda — bolyxoŸ srok.
- Valyter smotrel na menia neotryivno. Ya znal, cego on boŸitsia, i proŸiznes to, cto uje davno sidelo u menia v golove:
- Ostavity tebia jivoŸ mojno bylo lixy po odnoŸ pricine — eto komu-to vyigodno. K primeru, ty mojexy privesti k klinku. Ili je ŸeŸe kak-to pomocy. Vot, dopustim, tvoŸ drug. On vpolne mog namaty ludeŸ, a zatem, kogda u nih nicego ne vyixlo, vteretysia k tebe v doveriŸe i vseгда nahoditysia poblizosti.
- ByvŸiŸ sluga markgrafa Valentina rassmeŸalsia i podnialsia so svoŸego mesta:
- PojaluŸ, Ÿa poŸdu shoju k Filippu. Inace Ÿa vse-taki kogo-nibudy v samom dele ubyiu.
- On vyixel, a Ÿa, dojdavxisy, kogda Ÿego xagi stihnut na lestniqe, vstal. Raspahnul dvery, proveriaŸa, deŸstvatelyno li my ostalisy odni.

Kristina sidela s neproniqažemyim liqom, no ŷa videl, kak v ŷeŷe temnyih glazah buxuŷet buria.

— Kak davno ty ŷego znaŷexy?

— S teh por, kak menia ŷedva ne ubili. Kogda ŷa prišla v sebia, on byl riadom.

Ya neveselo hohotnul:

— Oceny udobno. I vписыvaŷetsia v moŷu teoriŷu. Zabolivo okazatsia podle posteli ranenoŷ v tot moment, kogda nujno, raz uj ne udalosy polucity klinok.

Ona ne jelala verity:

— Eto vsego lixy teoriŷa, Sineglazyŷ. U tebia net nikakih dokazatelystv, vprocem, kak i u menia.

— Ty ne slixkom dovercivaŷa natura, Krista. Otcego je poverila prohodomqu?

Devuxka dopila vino, podumala:

— Krome togo cto on neskolyko raz spasal moŷu jizny, Valyter ocenyl ubeditelen. Emu nujna pomoŷy straja. I ŷa veriu v ŷego istoriŷu. My stoŷim na grani katastrofy, Liudvig. Do propasti, v kotorŷ buxuŷet plamia, vsego odin xag. No nikto iz ludeŷ daj ne podozrevaŷet ob etom.

V komnate bylo duxno, i ŷa rassregnul vorot rubahi.

— Katastrofy slučaŷutsia ŷejegodno. Esli ne epidemiŷa cumy, tak ŷustirskiŷ pot. Esli ne ocerednaŷa ŷereticeskaŷa sekta, risuŷuxaŷa na graviurah Papu s kozlinymi nogami, tak voŷna. Celovek, sozdaŷuxiŷ kinjalyl, otravlaŷuxiŷe duxi, bez somneniŷa, opasen. No ne slixkom li rano my kricim «apokalipsis!»?

— Etot nekto ruxit osnovy, Liudvig. On certovski talantlivyŷ master, no ispolyzuŷet svoŷ talant vo zlo. To, cto on delaŷet, nepravilno. Valyter lovit kuzneqa uje ne pervyŷ god.

— Tvoŷ koldun lovit ne tolyko ŷego, no i strajeŷ. On ubiŷqa. Takih, kak my s toboŷ.

— Ya znaŷu.

— No ostaŷexysia s nim?

Kristina upriamo sjala guby.

— I dalyxe budu.

— Nesmotria na smerty teh, kto byl tebe dorog?

Ona s sojaleniŷem opustila golovu, no otvetila tvrdo:

— Esli kuzneq prodoljit, umret ŷeŷe bolyxe takih, kak my. Vse Bratstvo. A Valyter i ŷego ludi seŷcas ŷedinstvennyŷe, kto mojet naŷti i ostanovity temnogo mastera. Vse ocenyl seryezno, Liudvig. Valyter pokazyval mne staryŷe manuskripty vremen Konstantina. Togda suŷestvovalo lixy dva takih klinka. Govoriat, ih dostavili s vos-toka, s samoŷ graniqy objityh zemely. Znaŷexy, pocemu imperator sozdal strajeŷ? Iz-za proklatyih kinjalov. On jelal jity vecno, a dlia etogo ŷemu trebovalisy duxi.

Ya kivnul:

— Uje dumal ob etom. S pomoŷy cernyih klinkov on ubival ludeŷ, temnil ih duxi. A zatem zabiral svetlym, dobavlaŷa sebe jizny.

— Ya ne znaŷu, kogda eto nacalosy. Pochti vse svidetelystva togo vremeni unictŷeny. No sobytiŷa sviazyvaŷu s tem momentom, kogda iz zemely hagjitov na nax materik priŷehala semya svetlyih kuzneqov. Kak govoriat legendy, oni — potomki odnogo iz ucenikov Hrista. Oni stali kovaty kinjalyl s sapfirami, no net ni odnogo podtverŷdeniŷa, cto temnyŷe klinki — ih ruk delo. Qerkovy vzjala masterov pod

svoju zažitú i na protiaženíi mnogih pokolenií ih oberegala. Imperiia Konstantina rosla, kak i žego vlasty. A jizny dlilasy i dlilasy. No temnyie kinjalý privlekali na materik temnyie duxi. Razumejšetsia, te zarojdalisy i ranyxe. Grehi i prestupleniia nikto ne otmienal. No, po utverždeniám istorikov, ranyxe ih bylo gorazdo menyxe, cem posle togo, kak imperator stal obmаныivaty smerty. Poetomu žemu i potrebovalisy takiže, kak myi, — ocixaty zemli ot žego oxibok.

Nicego udivitelnogo ja dla sebia ne uznal:

— Konstantin davno prevratilsia v prah. Kinjalý žemu ne pomogli. Ne pomogut i tomu, kto delaet ih sečas. Cego ty boiisiasia? Naxestviia zlyih sužnostej? Myi spravimsia. Volny temnyh dux zahlestyivali strany i ranyxe, no Bratstvo vseгда ih pobejđalo.

— Ya ne etogo opasašusy, Liudvig. Menia pugaet necto inože. Ty znašexy, cto Konstantin oťpravil vošemy ekspedicij na vostok, nađežasy razdobyty žeže podobnogo orujiia?

— Zapaslivyš sukin syn, — nevolyno voshitilsia ja. — U nego vedy ne polucilosy?

— Nikto ne vernulsia s kraia objityh zemely. No Konstantin prodoljal iskaty i scital, cto žesli sobraty desiaty temnyh klinkov, to oni stanut klucom... — Ona sdelala pauzu, vnimatel'no nabludaia za mojim liqom. — Klucom dla togo, ctobyi otkryty adskiie vrata.

Mne potrebovalosy neskolyko sekund, ctobyi perevarity žeže slova i rassmežatysia:

— Potrasašux! Eto Valyter tebe skazal? I ty žemu verixy?!

— Veriu, Liudvig.

— Otkryty dorogu v ad. Tak ne byivaet.

— A byivaet, cto kinjal prevražaet cistužu duxu, na kotoroj net grehov, v temužu sužnosti? — privela Kristina argument. — Skaji ja tebe takože god nazad, ty byi mne poveril? Ili vot tak je smežalsia?

— Ne poveril byi, — prišlosy priznaty mne. — Znacit, desiaty cernyh kinjalov otkrojut vrata v ad? Skaji, pojalušta, kak Valyter oťzyivajšetsia ob umstvennyh sposobnostiah velikogo Konstantina? Na kož cert tomu iskaty stoly slojnyie sposoby samoubištva? Esli gde-nibudy v Fringbou pošavitsia predstaviteľstvo ada, to ploho budet ne v odnom gorode, a vo mnogih stranah. Legiony demonov, sukkubov, certej, adskože plamia, sera s nebes i prociie veži. Ne scitaia gibeli tyisac ludej. Eto nemnogo nerazumno. Daje dla Konstantina. Ne nahodixy?

— Obiazatel'no iskaty logiku, Liudvig?

— Esli hocexy pomaty motivy drugogo celoveka? Da. Obiazatel'no. Osobenno kogda ne verixy na slovo koldunu, ohotivxemusia za klinkami strajej.

— Ad toje mojet daty silu i vlasty. I Konstantin scital, cto, raz etogo ne dažut žemu nebesa, nesmotria na to cto on prinial novužu religiју, otkazavxisy ot žazyiceskih bogov, sleduēt zaklucity inužu sdelku. Sozdaty prohod dla teh, komu popasty v nax mir ne tak-to prosto. On scital, cto priobretet gorazdo bolyxe, cem poteriaet.

Ya lixy razvel rukami:

— I o takom otkroveniia znaet tolyko nax obxiž drug?

— Net. V Riapano eto toje izvestno. Poetomu dva klinka Konstantina unictojenyi uje oceny davno.

Konecno. Tolyko odin. Vtoroj lejit v sumke naxež obžež ucitel'nyqy.

No skazal ja sovsem drugože:

— Polojim, vse tak, kak tyi govorixy. Poraduŭemsia, cto u Konstantina nicego ne vyixlo. No tepery v mire poŭavilsia ŷeŷe odin bezumeŷ, ktoromu ne k cemu prilojity ruki, poetomu on sozdaŷet oruŷiŷe, boleŷe opasnoŷe, cem hagjitskaŷa pescanaŷa kobra. No ne hranit ŷego. I ne sobiraŷet, a vyibrasyivaŷet v narod. Inace byi myi s toboŷ ne uvideli ni odnogo takogo klinka. Sledovatelyno, on ŷavno ne jelaŷet otkryvaty nikakih mificeskikh vrat. Tak?

— Net. Ne tak. Myi podozrevaŷem, cto tot, cto byl u menia, okazalsia vsego lixy probnym ekzempliarom. Emu nado bylo uznaty, rabotaŷet li kinjal.

— I poetomu oruŷiŷe kakim-to obrazom poŭavilosy u predstavitelia Ordena? — Ya byl polon skeptiqizma.

— Pocemu byi i net? Oni speqialisty v takih voprosah. Raz proveriaŷut naxi klinki, vidiat istoriŷu sobrannyih dux, to, vozmojno, on nadeŷalsia, cto dadut oqenku i ŷego rabote.

— Esty dva «no». Ya ne lubliu Orden, no delo oni znaŷut. Poŷavisy sredi nih podobnyŷ celovek, oni ŷavno byi ne okazyivali ŷemu uslugi, a potaŷili k sebe v podvaly. Ili je srazu prikoncili.

— A mojet, kuzneŷ zaklučil sdelku tolyko s odnim iz nih. S samym necistoplotnym, — vesko vozrazila ona. — A tvoŷe vtoroŷe «no»?

— Eŷe odin temnyŷ kinjal putexestvoval po miru bez svoŷego sozdatelia. Klinok naxel odin inkvizitor v sumke gonqa, oderjimogo besom. Goneŷ umer, tak nicego i ne uspev rasskazaty. A klinok kliriki unictojili.

— Tyi uveren v etoŷ informaqiŷi?

— Ya vmeste s Gertrudoŷ videl oblomki oruŷiŷa u kardinala di Travinno. V tvoŷeŷ teoriŷi, cto kuzneŷ rexil proverty, rabotaŷet li ŷego tvoreniŷe, togda kak ostalynyŷe klinki on derjit pri sebe, ŷesty nekotorayŷa nesoglasovannosty. Proverka kinjala — zvucit kraŷne natianuto. On mog eto sdelaty i sam, raz umeŷet sozdavaty takiŷe veŷi. Ya dumaŷu, ŷedinstvennaŷa pricina, pocemu kuzneŷ mog otdaty temnyŷ klinok komu-to iz Ordena, — eto plata. Plata za pomoŷy i sotrudnicestvo.

No Kristina scitala inace:

— Otnudy. Teoriŷa lixy ukrepilasy s tvoŷim rasskazom. Podumaŷ sam. Pervoŷe oruŷiŷe ne doxlo do adresata. Ego perehvatili i unictojili kliriki. Poetomu poŷavilsia tot, vtoroŷ, v itoge popavxiŷ mne v ruki.

Versiŷa zvucala cuty boleŷe skladno, cem predyiduŷaŷa. No ne namnogo. Ya pomnil, kak v Riapano govorili o tom, cto oteŷ Mart naxel klinok tri goda nazad. A Kristina zapolucila svoŷ na semy let ranyxe, sledovatelyno, ŷeŷe klinok nikak ne mog byity vtorym.

— Valyter tak uveren v podobnom razvitiŷi sobytiŷ? — Po moŷemu tonu bylo poniatno, naskolyko silyno ŷa «qemu» mneniŷe kolduna.

Ona podniala vverh ladoni:

— Sluxaŷ. On neobyčnyŷ celovek. I jestokiŷ. V drugoŷe vremia ŷa byi ubila ŷego ne zadumyivaŷasy. Za vse zlo, cto on pricinil Bratstvu. Da net! K certu Bratstvo! Za vse to, cto on sdelal tebe. No, kak ŷa govorila, situaqiŷa oceny silyno izmenilasy. Ya mnogoŷe uznala za paru poslednih let, i moŷe otnoxeniŷe k jizni perevernulosy. On — menyxeŷe zlo i mojet spasti vseh nas.

— Zlo ne mojet byity malenykim ili bolyxim. Zlo ostaŷetsia zlom. Ya podhoju k slucixemusia bez emoqiŷ. Vo vsiakom slucaŷe, seŷcas. On ne smog otsledity zakon-

nikov, no naxel tebia. Ugadaŭ, kuda spexil goneq, ubityiŭ inkvizitorom? V zamok Latka, vladelyqem ktorogo byl markgraf Valentin, a ŭemu slujil tvoŭ razlubeznyiŭ koldun. Vse ukazyvaŭet na to, cto on iskal temnyiŭ kinjal.

— Ya toje ŭego iŭu, kak i drugiŭe ludi Valytera. Myi nadeŭemsia, cto artefakt privedet nas k kuznequ. — Ona podalasy vpered, nakryla moŭu ruku svoŭeŭ, vkradcivo skazav: — Sluxaŭ. Skoreŭe vsego, tyi prav. Za tem napadeniŭem deŭstvitel'no mog stoŭaty on. Slixkom mnogo sovpadeniŭ. No eto nicego ne meniaŭet, Ljudvig. Ya nujna ŭemu, a koldun nujen mne. U nas odna qely. I drug bez druga myi ne oboŭdem-sia. Ya mnogim pojertvovala radi togo, ctobyi popytatysia naŭti temnogo mastera. Slixkom mnogim. I otstupaty seŭcas... Povery, ŭa prosto ne mogu tak postupity.

— On opasen, Kristina.

— Ya eto znaŭu lucxe, cem tyi. U nego tyysiaca i odin nedostatok, no daje takoŭ celovek, kak on, mojet spasti nax mir.

Eto bylo tak smexno slyŭxaty. Valyter — spasitely celovecestva. Po mne, tak eto mir sleduŭet izbavlaty ot nego.

— Tyi iscezla i ne podavala o sebe vesteŭ pocti god. — Ya smenil temu. — Myi volnovalisy za tebia.

Ona otvela glaza, skazav tihim golosom:

— Prosti. U menia ne bylo vyibora. Proxloŭ vesnoŭ myi s Valyterom vlipli v nepriŭatnosti, kogda sbili so sleda kuzneqa klirikov. Uverena, v otliciŭe ot nas oni ne hotiat ŭego ubivaty. Poŭmav kuzneqa, Riapano polucit v svoŭi ruki ogromnuŭu vlasty. Poetomu tyi ponimaŭexy, kak vajno nam naŭti ŭego pervymi?

— Znacit, vyi hotite ubity zagadocnogo mastera?

Ona goriaco kivnula:

— Samym byistrym sposobom iz vseh vozmojnyh. Ctobyi nikto ne uznal ŭego sekretov. Oni doljni umerety vmeste s nim.

— A sviaŭenniki? Vdrug vyi oxibaŭetesy, i u nih takaŭa je qely, kak i u vas, — ubity ŭego.

— Ne oxibaŭemsia, — bezapelliaqionno zaŭavila ona. — Kak tolyko oni poniali, cto myi toje iŭem ŭego, poslali za nami svoŭih ubiŭq. Povery, Ljudvig, eto bylo straxno. Piatero iz naxego otriada pogibli. Myi nasilu uxli i vot uje kotoryiŭ mesiaq skryivaŭemsia. I ŭa ne mogu vernutysia v Ardenau. Daje pisymo napisaty komu-libo iz strajeŭ ne mogu. Ono podstavit pod udar ljubogo.

— Organist v qerkvi, — ulybnulsia ŭa. — Tyi ne slixkom-to horoxo skryivaŭexysia.

— Lucxe priatatsia ot sobaki v ŭeŭe je budke. Tam ona budet iskaty v poslednuŭu ocerecy. Nikto ne smotrit na muzykantov.

— Ubegaty vecno ne polucitsia.

— Ya i ne stanu. Nujno lixy unictojity zlo. Vse ostalynoŭe nevajno.

Ya videl, cto ona oderjima ideŭeŭ naŭti celoveka, kuŭuŭego temnyiŭe kinjalyi, točno tak je, kak Miriam vot uje vek ne daŭut pokoŭa poŭiski kuzneqa, sozdaŭuŭego klinki dlia Bratstva. Ya ponimal, cto ne otgovoru ŭeŭe, cto spority bessmyslenno i to, cto, priŭehav siuda cerez neskolyko stran, ŭa uznal, cto ona jiva i o proŭizoxedxem s neŭ i Gansom, eto i ŭesty vse, cego ŭa dostig.

— Viju, cto jelaniŭe spasti mir veliko.

— Mir? — Ona izognula brovy. — Plevaty ŭa hotela na nego. Ya spasaŭu ne mir, a Bratstvo. Zaŭiŭaŭu ŭego v meru otpuŭennyh sil i umeniŭa.

— Odnaka fantazijslujila poslednemu potomku imperatora Konstantina. I kogda Bratstvo ne vernulo jemu kinjal, na kotoryj pretendoval koroly Progansu, v delo vstupil takoj je, kak tvoje Hartvig. Cetvero magistrov i opomnitysia ne uspeli, kak lily svoego dara. Togda jego ubili vmeste s korolem, i zavertelasy vsia etakaxa. Tepery, pomnia o proxlom, Bratstvo ne stalo jdaty nacala epidemiji, a unictojilo bolynogo do jego pojavlenija v gorode. — Ona s vyizovom posmotrela na menia. — Scitaesxy, cto v Ardenau oxiblysy?

Ya vzdohnul, vstal iz-za stola, tak i ne pritronuvxysy k bokalu vina:

— Ne imejety smysla teriaty vremia na spory. Magistrj uvideli opasnosti. Realyneu ili mnimuju, ne mne sudity. No celovek, kotoryj mog sdelaty mir cuty lucxe, mertv. I mne jaly togo, cto tepery nikogda ne slucitsia.

— Bojusy, ja ne smogu tebia poniaty, Ludvig. My stali slixkom raznymi, — s grustju skazala ona. — Kogda ty ujezjaesxy iz goroda?

— Ee ne rexil, — cestno otvetil ja.

— Ostanysia. Mne nujna tvoja pomoxy, i ty jedinственnyj, komu ja mogu doveriaty zdesy. Obesaj, cto primexy vzvexennoje rexeniye.

Ya posmotrel v jeye glaza i vopreki svoemu jelanju otkazaty kivnul...

Propovednik sidel na pervom etaje, v apteke. On diplomaticno ne stal sluxaty nax razgovor s Kristinoj i sejas zanimalsia tem, cto s nenavistju posylal proklatije za proklatijem na golovu Valytera, kotoryj, ne zamecaja svetloj duxi, negromko besedoval s sedoborodym aptekarem.

— Van Normaenn. — Koldun vstal, zakryiva ja mne vyihod. — My ploho nacali. Byty mojet, sejas samoje vremia vse ispravity?

— Ugolyev tebe nado v glaza napihaty, dyavolyskoje otrodye! — besnovalsia Propovednik.

— Ne duma ju, — holodno proiznes ja.

— Nu hotia by na vremia. Ctoby ne rasstraivaty cudesnuju Kristinu.

Ya xagnul k nemu navstrecu i skazal tak tiho, ctoby slyxal tolyko on:

— Ja ne veru ni odnomu tvoemu slovu. I ty jiv tolyko potomu, cto ona menia ustanovila. Poetomu s dorogi. Poka ja ne ubil tebia za to, cto ty delal so strajami.

On usmehnulsia, sdelal xag v storonu i, kogda ja uje vyihodil, kriknul mne v spinu:

— Poduma o tom, cto ja skazal! Adskie vrata! V odnom iz nax gorodov. I kogda oni otkrojutsia, poblizosti ne okajetsia angelov, kotoryje steregut pokoj celovecestva na vostoce. My budem predostavleny sami sebe!

Ya pisal bystro, to i delo okuna ja pero v cernilnyku, i Propovednik, uznaxi osnovnoje soderjaniye naxego s Kristinoj razgovora, pojinteresovalsia:

— Dlia cego vse eto?

— Konkretiziruj, — poprosil ja jego.

— Pismo. Zace ono?

— Potomu cto sozdalasy opasna ja situacija. I jesli so mnoj cto-to slucitsia, hoty kto-to doljen byty v kurse togo, cto zdesy proishodit.

— Gertruda ne budet scastliva.

Ya podnial na nego vzglad:

— Nadejusy, ona nicego ne uznaet. Ne jela ju vputyivaty jeye v eto.

— Togda komu je ty pixexy?

— Miriam. Bratstvo doljno byty gotovo k nepriyatnostiam, yesli kliriki rextat sprosity o Kristine i yeshe delah.

On pomolcal, sluxaŭa, kak skripit pero:

— Etot Valyter, on kak bexenaŭa sobaka. Ego nado ubity.

— Priŭatno znaty, cto myi shodimsia vo mneniŭah i ne dumaŭem o bibleŭskih zapovediah. — Ya dal cernilam vyisohnuty. — No beda v tom, cto u nego yesly infor-maŭiŭa. O tom je temnom kuzneqe.

— Tyi ne dumal, cto on vret?

— Nascet adskih vrat? Vpolne vozmojno. No odno ne otmeniaŭet drugogo. Po-hoje, on deŭstvitel'no iŭet temnogo mastera. I yesli ne dlia ubiŭstva, to dlia svoŭih qeleŭ. Ili cyih-to yeshe. Kristina uverena, cto oni pocti naxli kuzneqa. Razumno bylo byi nahoditysia riadom s nimi.

— Tvoŭa byiŭxaŭa naparniqa — sumasxedxaŭa.

— Ona byi ne vviazalasy v etu istoriŭu, yesli byi ne verila v to, cto govorit.

Ya slojil bumagu, ubral yeshe v konvert.

— Kak Kristina lixilasy palyqev?

— Kogda nacala rabotaty odna, — neohotno otvetil ŭa.

— To yesly bez tebia?

— Da.

On ponial, cto ŭa ne jelaŭu prodoljaty etu temu:

— Ya shodil glianul na mesto, gde ŭakobyi byl angel. Tolpiŭa, kak pered raŭskimi vratami. Soldatyi, zevaki, mohaŭiŭesia, sviaŭenniki. Vsia eta ludskaŭa massa kritic, gudit, oret, poŭet i ŭedva li ne laŭet. I vse radi odnogo otpecatka bosoŭ nogi, ostavx-egosa na bruscatke.

— I cem je on neobyicen?

— Tem, cto vplavlen v cernyiŭ kameny, a sam oslepitel'no-bel. I govoriat, cto blagouhaŭet jasminom.

— Jasmin v konqe zimyi — eto pohoje na cudo. — Ya zapecatal konvert alym surgucom.

— I za pravo prikosnutysia gubami k etomu cudo derutsia. A nekotoryiŭe pro-daŭut svoŭe mesto v oceredi za desiaty dukatov.

— Bylo byi stranno, yesli byi zabyili o najive, — melanholicno proŭiznes ŭa.

Myi, ludi, vseгда naŭdem cto prodaty i cto kupity. Edu, zemli, titulyi, zvaniŭa, sviatyiŭe moŭi ili mesto poblje k raŭskim vratam.

— Segodnia ŭa vozblagodaril Gospoda, cto umer. Pravo, budy ŭa jiv, certa s dva smog byi dobratysia do relikviŭi i uvidety sviatuŭu Djuliŭu.

Ya ubral pisymo za goleniŭe sapoga:

— A eto yeshe kto?

— Slepaiŭa devocka, s kotoŭoŭ govoril angel.

— Cto, uje byla kanonizaŭiŭa? — s ironiŭeŭ proŭiznes ŭa, i tak znaŭa otvet.

K liku sviatyih pricisliali ne ranyxe cem cerez piaty let posle smerti pretendenta, i ctobyi dosticy stoly vyisokogo zvaniŭa — slov o tom, cto govoril s angelom, nedosta-tocno.

— Konecno net. Prosto tak yeshe nazyiŭaŭet narod.

— Narod... — Ya vyixel na uliqu, takuŭu je xumnuŭu, kak i ranyxe. — V takih voprosah vajno to, cto govorit ne narod, a kniazia qerkvi.

Tut on konečno je ne sporil. Vidno, kak i ŷa, vspomnil predyduŷego kniazia Lezerberga, prosivxego, ctoby i Riapano priznali ŷego matuxku sviatoŷ. Takaŷa blajy stoŷila ŷemu pocti semysot tysiac duktov, a razrazivxiŷsia skandal privek smerti desiatka podkuplennykh kardinalov, reformaŷiŷi Qerkvi i poŷavleniŷu protestnykh dvijeniŷ v Vitilyška, trebovavxih lixity Riapano privileŷiŷ, a vseh Pap priznaty «ne namestnikami Boga na zemle, a vsego lixy prodajnymi sukinyimi synami i posledovateliami dyavolyskih nauk, a takŷe jadnymi kolcenogimi jabami».

S teh por Sviatoŷ grad trijdy dumaŷet, preŷde cem kogo-libo pricislity hotia byi k blajennym, ne govoria uŷe o sviatykh. Oni trebuŷut dokazatelystv kak minimum dvuh soverxennykh pri jizni cudes, pravednogo suŷestvovaniŷa i xesti monografiŷ s razmyxljeniŷami o religiŷi (esli, konečno, pretendent umel citaty i pisaty).

Kontora «Fabyen Klemenŷ i symovya» raspolagalasy nedaleko ot qerkvi, gde ŷa naxel Kristinu. Malenykiŷ neprimetnyiŷ klerk prinial moŷe pisymo, podslepovato ŷuriasy.

— Obycnaŷa otpravka?

— Otsrocennaŷa, — skazal ŷa. — Otolxite ŷego adresatu, ŷesli ŷa ne zaberu poslaniŷe v teceniŷe sleduŷuxih desiaty dneŷ.

— Eto budet cuty dorozhe. — On sdelal otmetku v tolstoŷ knige. — Cto-nibudy ŷeŷe?

— Net, blagodariu.

Na uliqe menia jdal Valyter.

— Dvadqaty piaty klinkov strajeŷ trebuŷetsia dlia odnogo temnogo kinjala. — On skazal eto byistro, preŷde cem ŷa rexil, cto s nim sdelaty. — Dlia desiaty trebuŷetsia dvesti piatydesiat.

— Ya umeŷu scitaty. Emu ne hvatit i vseŷ jizni, ctoby sobraty ih.

Koldun, točno ptiŷa, sklonil golovu:

— Jizny — veŷy otnositelynaŷa, Liudvig. K primeru, ŷesty te, kto jivet sebe posle smerti i v us ne duŷet. A ŷesty takiŷe, kak ty. Kto moŷet uvelicivaty svoŷu jizny hoty do beskonečnosti. Ponimaŷexy, na cto ŷa namekaŷu?

— Cto temnyiŷ kuzneŷ — straj.

— Esty u menia takaŷa teoriŷa.

— No nikakih dokazatelystv.

— Nikakih, — priznal on. — Tot, kto sozdaŷet temnoŷe oruŷiŷe, obladaŷet ogromnym terpeniŷem i beskonečnym vremenem.

— Skaji mne, koldun. Skolyko kinjalov u nego seŷčas?

— Sprosi cto polegce. Semy. Byty moŷet, vosemy. I ŷeŷe odin delaŷetsia. A znacit, vremeni u nas ne tak uj mnogo.

— A otkuda tebe izvestno ob etom?

— Ya umeŷu sluxaty. Ya znaŷu ludeŷ. I neludeŷ. Ya ponimaŷu ŷego lucxe, cem qerkovniki, no, k sojaleniŷu, nedostatocno, ctoby skazaty, kto on takoŷ. Eto celovek rabotaŷet uŷe davno, iz pokoleniŷa v pokoleniŷe sobiraŷa klinki strajeŷ i ostavaŷasy nezametnym v naxem mire.

— On moŷet byty i ne odin. Naprimer, qelyiŷ klan. Togda ne stoŷit obraŷaty vnimaniŷa na skazku o bessmertii.

— Da nevajno, skolyko ih — odin, dvoŷe ili sotnia. Kogda ŷego delo budet zakonceno, stanet slixkom pozdno. Byty moŷet, ty proŷavixy blagorazumiŷe i myi

pogovorim? Priamo sečas?

— Govori, — skazal ťa, prislonivxisy k stene doma.

— Horoxo, — legko soglasilsia on, bystro oghiadevxisy i udostoverivxisy, cto nikto ne obraŭaŭet na nas vnimaniŭa. — Ya uznal obo vsem etom davno, kogda ťeŭe byl molodym. Malenykiŭ sluh, broxennaŭa fraza na odnom iz balov vedym. Ya za-ŭinteresovalsia, stal raskrucivaty nitocku. Nabludal, rasspraxival. Daje v moŭem soobŭestve informaqiŭi bylo malo, ŭa dovolystvovalsia lixy sluhami i mifami, bolyx-instvo iz kotoryih okazalisy vyidumkoŭ. No ŭa ne sdavalsia, nahodil kollekqionerov staryih kniŭ, poseŭal castnyŭe biblioteki i daje ŭezdil v Temnolesye.

— Ne leŭ vodu, koldun. Cuty bolyxe konkretiki.

— Nakoneq ŭa uznal, cto ŭemu trebuŭtsia kinjalŭ strajeŭ. Ne ŭunqov, a teh, kto uje ne pervyiŭ god sobiraŭet duxi. I stal nabludaty za vami. Piaty let mne potreboval-osy, ctobyŭ poniaty — vaxi umiraŭut reguliarno, no v osnovnom molodniak. Te, kto stanoviatsia masterami, pogibaŭut dovolyno redko, a bessledno iscezaŭut ŭeŭe reje. I pocti vse ih kinjalŭi popadaŭut v Orden i unictoŭaŭtsia.

— Poka ŭa ne uznal nicego novogo.

On hotel otvetity, no uvidel maliara, nesuŭego vedro kraski, i ne otkryival rta, poka celovek ne skrylsia za povorotom.

— Napriagi mozg, straj. Ya govoriu o tom, cto ŭedinstvennyiŭ sposob sobraty kin-jalŭi, ne vyrezaŭa vaxu bratiŭu napravo i nalevo, eto zabiraty te kliniki, cto Bratstvo otdaŭet zakonnikam na unictoŭeniŭe.

— Nevozmojno, — vozrazil ŭa. — Naxe oruŭiŭe unictoŭaŭetsia pri svideteliakh.

On rassmeŭalsia, zapanibratski hlopnuv menia po plecu:

— Let semy nazad ŭa byl takim je naŭivnym, kak tyŭ, van Normaŭenn. No zatem nacal dumaty. Kto vse eti svideteli? Straji na unictoŭeniŭi byŭvaŭut kraŭne redko — vas malo i del polno. Orden lomaŭet kinjal, kogda riadom predstaviteli vlasti. A tepery podumaŭ, mnogo li tolstyŭ burgomistr, zanoscviyŭ graf ili ŭedva umeŭuŭiŭ citaty prihodskoŭ sviaŭennik ponimaŭut v kinjalah strajeŭ?

S etimi slovami on dostal iz sumki klinok s sapfirom na rukoŭati i protianul mne.

— Kopiŭa, — posle beglogo osmotra skazal ŭa.

— Verno. No eto opredelit lixy opytnyiŭ glaz. Vseh ostalnyih smutit zvezdcatyŭ sapfir, kotoryiŭ, priznaŭemsia cestno, ne takaŭa uj i redkosty.

Ya poter ŭetinistyŭ podborodok:

— Tyŭ hocexy ubedity menia, cto Orden pomogaŭet temnomu koldunu?

— Orden ili kto-to iz sostoŭaŭih v nem. Naprimer, lucxiŭ drug markgrafa Valentina gospodin Aleksandr, horoxo tebe znakomyŭ po sobytiŭam v Vione. Esli zakonniki ne mogut vospolyzovatysia vaximi kinjalami sami, eto ne oznacaŭet, cto oni ne naŭdut kuda ih pristroŭity.

— I myŭ vnovy utyŭkaŭemsia v stenu, koldun. Moŭ vopros: «Kakaŭa v etom vyi-goda?» — nikuda ne delsia. Ya ne jaluŭu zakonnikov, no vse je ne poveriu v ih jelaniŭe raspahnuty vrata ada i ustroŭity koneq dlia vsego sveta. S kakoŭ stati vyŭrvavxiŭesia iz pekla certi ne nacnut im vredity?

Valyter po-priŭatelyski pozdorovalsia s dvumia prohovidvimi mimo nas strajnikami i lixy posle otvetil:

— Glaju, tyŭ uje verixy, cto vrata, kotoryiŭe mogut otkryty kinjalŭi, ne prosto glupaŭa skazka.

— Ne veriu, — otrezal ťa. — No eto vesomyŭ kontrargument v tvoŭeŭ nelepoŭ istorii.

On ulybnulsia, no glaza ťego stali zlyimi i razdrajennyimi:

— Sporiu na dukat, cto zakonniki ne znaŭut o tom, cto klinki mogut otkryty vrata. Tot, kto splavliaŭet kinjaly kuznequ, delaŭet malyŭe pakosti, daje ne podozrevaŭa o bolyxoŭ. K primeru, on ne protiv, ctoby u Bratstva bylo mnogo raboty. Kak togda, v Xossiŭi. I nadeŭetsia, cto neskolyko temnyh kinjalov diskreditiruyut strajeŭ, kotoryŭe prosto ne spraviatsia s valom temnyh dux. Razve eto ne vyigodno Ordenu? Panikuŭuŭe naseleniŭe, nedovolyniŭe kniazia, novyŭe volynosti, usileniŭe, vlasty? Eto odna iz versiŭ. Drugaŭa — on banalno zarabatyivaŭet na etom. Ludiam, znaŭexy li, nujno zoloto. A nekotorym ludiam ťego trebuŭetsia kak mojno bolyxe. I nakoneq, tretyia — Kristina scitaŭet, cto kuzneq otdal kinjal, ctoby proverity ťego rabotu. Ya ne soglasen s etim. Tot, kto sozdaŭet takoŭe, znaŭet, cto vyihodit iz-pod ťego molota. Po mne, eto byla plata za klinki strajeŭ, kotoryŭe ŭemu nujny.

— Ya znaŭu o dvuh temnyh kinjalah. Odin zabrala u zakonnikov Kristina, drugoŭ — qerkovy u kuryera, napravliavxegosia v Latku.

On vygliadel udivlennym:

— Seryezno? V pervyiŭ raz slyxu. U tebia tochnyŭe svedeniŭa?

— Da.

— Kogda eto slucilosy?

— Ne mogu skazaty.

— Vozmojno, ŭeŭe pri jizni gospodina Aleksandra, ljubivxego gostity u markgrafa, — probormotal tot. — Gde kinjal tepery?

— Unictojen klirikami.

— Tepery mne poniatno, kak oni vyixli na kuzneqa. — On otvernulsia, sobiraŭasy uhodity. I brosil cerez pleco: — Kristina prosila peredaty, ctoby ty prixel cerez paru casov v apteku.

— Eŭ, koldun, — ustanovil ŭa ťego. — Ni odin celovek ne meniaŭetsia nastolyko byistro. S cego eto ty stal takim lubeznym?

— Lubeznym? — On skivil ugol rta. — Ty menia s kem-to sputal, straj. Ya govoriu s toboŭ lixy potomu, cto mne mojet ponadobitysia tvoŭa pomoŭy. Inace nikakih razgovorov by ne polucilosy.

— Otvety mne vsego lixy na dva voprosa, a zatem mojexy katitysia k certu.

— Vecerom.

— Net. Seŭcas.

V ťego glazah bylo qeloŭe more gneva, ŭa videl, kak on sjal kulaki, no tut je rasslabilsia i neŭiskrenne ulybnulsia:

— Ladno. Proŭe vse zakoncity seŭcas. Valiaŭ.

— Markgraf Valentin sobiral kinjaly. Dlia kogo?

— Aleksandr i ťego neŭizvestnyŭe mne druzyia vnuxili markgrafu, cto tot obretet bessmertiyŭe. Na samom dele zakonniki prosto ispolzyovali ťego vozmojnosti dlia sbora orujiŭa Bratstva. Vtoroŭ vopros?

— Kinjal, kotoryŭ ty ŭedva ne ukral v Livette. Dlia cego nujen on?

— A... — protianul koldun, i bylo vidno, cto žemu nepriřatno vspominaty o toř neudace. — Dlia obmena. Odin kollekqioner jela sebe takuřu igruxku v obmen na bezdeluxku.

— Kakuřu bezdeluxku?

Kak nazlo, navstrecu xel řexex odin patruly straji, i Valyter vospolyzovalsia etim, otodvinuv menia plecom:

— Prihodi k Kristine. Uznařexy.

— To řesty ty polucil řeře? Naxel drugoř klinok?

— Mne pora, van Normařenn.

Ya dal řemu prořti, potomu cto i tak uje znal, ceř kinjal on ispolyzoval i na cto řego hotel pomeniaty.

— Porajařusy tvořemu terpeniřu. Drugoř, ne znařa tebia, nazval byi eto slabo-harakternostyiu. Nu posle togo, cto sdelał etot hmyry. — Propovednik posmotrel na menia po-starikovski hitro.

— No tyi menia znařexy i... — Ya predostavil řemu zakoncity frazu.

— Tyi obuzdal emoqiři i rexil ne pugaty kryisu, poka ona ne privedet tebia k zernohraniliřu.

— Skoreře uj zmeřu, poka ta ne pokajet, gde řeře kladka.

Propovednik pogrozil mne palyqem:

— Zmeřa mojet i ukusity. A řeře řad opasen. Pomniu, v mořeř derevne odin pastuh...

— Menia bolyxe interesuřet ta vajnařa novosty, kotorařa vsego minutu nazad zanimala vse tvoře voobrajeniře.

— Tebia ona udivit. Znařexy, kak zovut kardinala, kotoryiř pribyivařet v Kruso, ctobyi provesti torjestvennoře bogoslujeniře? Tvoř staryiř drug Urban.

Ya daje ostanovilsia:

— Nepriřatnoře izvestiře, řesli cestno. Kardinal Urban v gorode, a riadom Valyter. Kak byi ne slucilosy vtorogo Viona.

— Tot celovek iz Ordena, Aleksandr, mertv.

— I vse ravno mne eto ne nraivtsia.

Ya vyixel na bolyxuřu krugluřu plořady, na kotoroř letom vo vremia prazdnestva ustrařivali znamenityře piatiminutnyře skacki. Seřcas zdesy goreli kostryi i byli razbityi palatki. Palomniki, te scastlivciki, kogo pustili v gorod, jili priamo na uliqe, ojidařa svořeř oceredi prikosnutysia gubami k sviatomu sledu.

Vozle odnoř iz viazanok hvorosta, vyitianuv nogi, sidelo Pugalo.

— Vot eto vstreca, — probubnil Propovednik. — Ne hocexy procitaty řemu notaqiřu za to, cto ono razodralo dnevnik burgomistra? Inace v sleduřuxiř raz ono ukradet u tebia ispodneře. I spalit na ogne.

— A řesli ne procitaty řemu notaqiřu, řa sekonomliu qeluřu minutu vremeni. Potomu cto itogovyiř rezulytat budet odin i tot je — ono vse ravno propustit moři slova mimo uxeř. K tomu je mne sleduřet zaglianuty v apteku.

— Tyi vse ravno nicego ot nih ne dobyexysia.

— No hotia byi uznařu, kakim obrazom oni hotiat pořmaty kuzneqa.

— Takařa je bespoleznařa trata vremeni, kak ubejdaty Pugalo ostavatysia pařinykoř.

Ni tot, ni drugoř ne zahoteli byity mořiimi soprovojdauřimi, tak cto řa ostavil ih na plořadi sluxaty ludskuřu boltovniu.

Apteka okazalasy zakryta, stavni opuxenyi, no v okne vtorogo etaja gorel svet. Ya postucal, i mne otkryl sedoborodyi aptekary.

— A, gospodin straj. Myi uje dumali, vyi ne pridete. — On blagosklonno kivnul, vpuskaša menia.

Starik vyigliadel nervnym i napriajennym. Za vsej etoj lubeznostyu skryival-sia kakož-to sužetlivyi strah. Eto nicuty ne vnuxilo mne doveriša.

— Liudvig! Horoxo, cto tyi vernulsia! — Kristina stožala na lestnike i ulyibalasy, ne skryivaša, cto rada menia videty. — Idem, ŷa tebia poznamkomliu s ostalynymi.

V komnatah, kotoryiše ona snimala, goreli sveci. Dva stola okazalisy sdvinutyi, i za nimi razmestilisy liudi. Kogda ŷa voxel, na mne sosredotocilosy vnimaniše vseh prisutstvujuših.

— Pozvolte poznamkomy vas s gospodinom van Normažennom, družiya, — obratilasj Kristina k cetveryim neznakomcam. — On — straj, kak i ŷa. Odin iz lucxih v mojem pokolenii. A eto liudi, kotoryiše, kak i myi s Valyterom, jelažut raz i navsegda pokoncily s temnym kuzneqom.

Qelaša kompaniša sumasxedxih mecatelej, jelažuxih spasti mir.

— Metr Filipp, — predstavila ona aptekaria. — On zaniimašetsia alhimišej i byl nastolyko lubezen, cto okazal nam gostepriimstvo.

Starik sužetlivo poklonilsia i, pluhnuvxisy na stul, stal pomexivaty lojecož v stakane s kakim-to varevom, to i delo gromko zviakaša o tonkušu stekliannušu stenkou.

— Adily aly Djuma — predstavately Lavenduzzskogo sožyza v svoiž zemliah.

Tiurban na britož golove delal tožego hağjita pohojim na strannyi lesnož grib. Glaza byli podvedenyi surymož.

— On okazal nam neoqenimušu uslugu.

— Vyi priukraxivažete moži dostijeniša, bašan[40] Kristina. — On ulyibnulsia, i ŷa uvidel, cto dvuh qentralnyih verhnih zubov u nego net. — Ya vsego lixy skromnyi sluga pustynnyh mudreqov, i ih prikazyi priveli menia siuda.

— Cezare Motto. Kondotyer.

Vysokiž i plecistyž celovek s ŷetinistym podborodkom i gustomi, cuty ryjevatymi broviami neohotno pripodniat dva palyqa v privetstvennom jeste nažennikov Kavarzere. Ya ne znal, cto on zdesy delažet, no soldat udaci kazalsia takim je lixnim, kak cert, zaglianuvxiž na voskresnušu messu.

— I oteq Gotthod, kanonik sobora Sviatož Mariži v Braselovette.

Borodatyiž tolstjak v černož riase, krugloliqyiž, s ospinami na ŷekah i lbu, pripodnialsia nad stulom:

— Master.

— S cego mne nacaty rasskaz, Liudvig? — Valyter sidel na podokonnike, na rukah u nego dremala tožaša piatnistaša koxka. Liqo kolduna uje zajilo, slovno ŷa i ne kasalsia ŷego svožiimi kulakami.

— Nacni s togo, zacem ŷa zdesy. — Ya proğignoriroval stul, vstav tak, ctobyi videty ih vseh. Razumežetsia, eto ne ostalosy nezamecennyim, no nikto, krome usmehnuvxegosia kondotyera, ne podal vida.

— Delo ne v tom, cto tyi straj... — Koldun ne otryival vzglada ot koxki.

— Sam Gospody posylažet vas nam, — vajno kivnul oteq Gotthod. — Ne inace eto ŷego jelaniše.

— Nam deŭstvityel'no nujna tvoŭa pomoŭy, Ljudvig, — podhvatila Kristina. — My s Valyterom segodnia pogovorili i poniali, cto, ŭesli ty budexy s nami, vse proŭdet legko i ne budet nikakoŭ krovi.

— Ya, poŭaluŭ, nacnu s samogo nacala. — Koldun posmotrel na Kristinu, i ta obodriaŭŭe kivnula. — Dnem ty zadaval vopros, zace mne byl nujen kinjal tvoŭego druga...

— Natana, — podskazala straj.

— Tvoŭego druga Natana. Predyistoriŭa takova. Dostopoctimyŭ Adily aly Djuma, blagodaria svoŭim sviaziam v torgovle, mnogoŭe slyŭxit. Daje to, cto pytaŭtsia skryty ot ŭego uxeŭ. Do nego doxel sluh o tom, cto v Velikoŭ pustyne lovkiŭe ljudi otyiskali dva cernyh kamnia i privezli na nax kontinent.

— Recy o glazah serafima?

— Verno, van Normaŭenn. Ih dostavili po osobomu zakazu. Etot kameny oceny redok i ŭavliaŭetsia obiazatelynym materialom dlia izgotovleniŭa temnogo klinka. I trebuŭetsia kuznequ.

On sdelal znacitel'nyu pauzu, no, ne dojdavxisy nikakih kommentariŭev ot menia, prodoljil:

— Nam prixlosy pobyvaty v xestnadqati portah, prejde cem udalosy napasty na sled prodavqa. I ŭeŭe neskolyko mesiaŭev, ctoby uznaty o pokupatele. On priobrel oba glaza serafima, tak kak sobiraŭet mineraly — u nego dovol'no obxirnaŭa kollekciŭa, kak ŭa slyŭxal. My popytalisy vykupity hotia by odin kameny, no bogacu ne nujny denygi.

— Popytalisy ukrasty, — prodoljila Kristina. — No eto okazalosy ne tak-to prosto. My daje ne smogli uznaty, gde on ih hranit.

— Tvoŭa reputaciŭa pod ugrozoŭ, koldun, — s usmexkoŭ skazal ŭa Valyteru. — Neujeli ty ne isproboval samyŭ vernyŭ sposob merzavŭev — nasiliŭe?

— Povery, mne oceny hotelosy. — On vernul usmexku. — No u nego mnogo druŭeŭ. I eto izvestnyŭ celovek. Ego isceznoveniŭe, ne govoria uje o smerti, vzbudorajilo by vlasti. A ŭa v posledneŭe vremia i tak privlek slixkom mnogo nezdorovogo vnimaniŭa k poŭiskam temnogo kuzneqa.

— Na samom dele eto ŭa otgovoril ŭego ot pospexnyh deŭstviŭ. — Aptekary nervno sqepil palyqy. — Nasiliŭe — ne vyhod. Osobenno ŭesli ono mojet privesti k ŭeŭe bolyxomu nasiliŭu i provalu vajnoŭ missiŭi. Da i so smertyu kollekcionera my by ne naxli taŭnik. Poetomu rexili deŭstvovaty inace. Adily vystupil kak predstavately drugogo ljubitelja mineralov, predlojil, razumeŭetsia, denygi. Zatem obmen. Uznal, cego hocet bur... tot celovek.

— I cto ŭemu nujno? — sprosil ŭa, hotia znal otvet.

— Kinjal straja. Ego interesoval zvezdcatyŭ sapfir v neobyicnom ispolneniŭi. Za takuŭu relikviu on gotov byl ustupity odin iz dvuh svoŭih kamneŭ.

— Ty v kurse slucivxegosia? — poŭinteresovalsia ŭa u Kristiny.

— Net. V Livette menia ne bylo. Ya by ne dala ŭemu vziaty kinjal Natana, ty je znaŭexy.

Esli cestno, ŭa uje ne znal, kto ona i na cto sposobna radi togo, ctoby poŭmaty temnogo mastera.

— I kak je vy postupili, kogda u tvoŭego druga nicego ne polucilosy i klinok vernulsia k zakonnomu vladelyqu?

— Ya izgotovil poddelku, — oživilsia Filipp. — Otmennaŭa vėxy, nastoŭaŭiŭ zvezdcatyŭ sapfir, i staly podhodiaŭaŭa. Mojno obmanuty pocti vseh, no ne nastoŭaŭego znatoka.

— On provozilsia do dekabria, myŭ poteriali pocti xesty mesiajev. — Cezare prenebrejitelnyim ŭelckom otpravil cerez stol nevidimuŭu sorinku. — A v itoge kollekcioner podnial nas na smeh. Obmanuty ŭego ne udalosy.

— I?.. — podstegnul ŭa ih.

Glubokaŭa tixina razlilasy po pomeŭeniŭu, vse tepery smotreli na Kristinu, kak byŭ ostraniaŭasy ot togo, cto slucilosy dalyxe.

— Ya otdala ŭemu svoŭ kinjal! — nabraŭ vozduha v grudy, vyŭpalila ona.

Mne prihodilosy igraty, i ŭa ne byl uveren, cto akter iz menia horoxiŭ.

— Cto?!

— Mne prixlosy, Liudvig.

Ya s kamennym liqom pomolcal, vidia, cto ona to krasneŭet, to bledneŭet, i spokoŭno proŭiznes:

— Ya hocu ŭego uvidety.

Liqa u Kristiny stalo rasteriannyim:

— Tyŭ o kinjale? Ya je govoriu...

— K certu tvoŭ kinjal, Kristina. Raz on tebe ne nujen i tyŭ rasstalasy s nim dobrovolyno, ŭa ne tot celovek, kotoryŭ budet ubejdaty tebia v tvoŭeŭ gluposti! — rezko otvetil ŭa, i moŭ slova byli dlia neŭe kak poŭecina. — Pokajite mne kameny, radi kotorogo vyŭ ustroŭili vse eto.

— Em... — Filipp poter perenosiqu. — Ponimaŭete, u nas ŭego net. I kak byŭ... ŭa polagaŭu, cto uje i ne budet. Gospodin Cezare nedeliu nazad vernulsia s plohimy novostiami. Kollekcjoner mertv, kamni tak i ne naŭdeny. V delo vmexalasy inkviziciŭa, i myŭ ne mojem seŭcas vernuty daje oruŭiŭe Kristiny. Ne znaŭem, gde ono.

— A ŭa govoril, cto klinok nado meniaty na kameny srazu. — Kondotyer qedil slova zlo. — Vyŭ je poxli na povodu u etoŭ svoloci. Mirolubiŭe, ne nado nasiliŭa, ne stoŭit privlekaty k sebe dopolnitelnoŭe vnimaniŭe...

— Posle togo kak myŭ pytalisy podsunuty ŭemu poddelku, on perestal nam doveriaty, — vinovato razvel rukami aptekary. — On potreboval pereslaty ŭemu kinjal cerez «Fabyen Klemenŭ i synovya».

— No obmanul vas i ne peredal glaz seraŭima?

— Net, — gluho otvetila Kristina. — Valyter ne hotel polyzovatysia posrednikami. Myŭ rexili zabraty kameny licno, no ne uspeli.

— V itoge u vas net ni kur, ni lisy, — otvetil ŭa staroŭ pogovorkoŭ.

Na Kristinu bylo jalko smotrety, tepery ona vyŭgladela nastolyko podavlennoŭ, cto ŭa s trudom poborol v sebe jelaniŭe otkryty visevŭu cerez pleco sumku i vernuty ŭeŭe oruŭiŭe. No ŭa sderjalsia. Ne seŭcas. I ne pri etih hudiakh.

— Obrazno govorila, vyŭ soverxenno pravy, — podtverdil Filipp.

— Esli vyŭ nadeŭetesy, cto tepery ŭa dam vam svoŭ kinjal, ctobyŭ vyŭ ŭego poteriali tak je bezdarno, kak i ŭeŭe klinok, to obraŭaŭetesy ne po adresu.

— Gospody s vami! — vsplesnul rukami oteq Gotthod. — Nicego podobnogo! Vam ne nado budet s nim rasstavatysia. Esli cestno, to on nam sovsem ne nujen. Ne hotite vse je prisesty?

— Net. Tak cto je vam nujno?

— Odná věxy, ktoráa prinadlejit tebe. — Koldun ostarojno opustil koxku na podokonnik, podoxel k Kristine, položil ruku žeý na pleco, i mne ne ponravilsia etot jest — sobstvennika, zažavliažuxego prava na svožu věxy. — Kolyqo, kotoryže tebe podaril žepiskop Urban, posle toho kak tyi spas žemu jizny v Vione. Ono žeže u tebia? Neojdannyy ž povorot. Priznatysia, že ne byl gotov k takomu voprosu.

— Ne privyik taskaty s sobož goru bezdeluxek.

— No tyi i ne prodal žego. — Kristina ne spraxivala, utverždala. — Tyi slixkom umen, ctobyi razbrasyivatysia podobnymi podarkami i ostavliaty ih v lombarde. Uvarena, cto kak vseгда hranixy na depozite v «Fabyen Klemenž», ctobyi vzjaty v lubož moment.

Ona slixkom horoxo znala moži privyicki, i sežcas menia eto ne radovalo.

— Podrobneže, Krista. Esli vam nujno kolyqo klirika, že hocu znaty dlia cego. Vax kuzneq klužet na lubužu pobriakuxku?

Valyter pokacal golovož:

— Vse gorazdo slojneže i prože. Tot slucaž v Vione imel nekotoryže predposylki. Aleksandr i markgraf Valentin hoteli izbavitysia ot kardinala, točneže togda žeže žepiskopa, po neskolym pricinam. Razumežetsia, vse videli lixy politicskiže — on mexal razvernutyia Ordenu v kniajestve i ne daval jizni markgrafu, oblicaža žego prestupleniža. No bylo žeže odno «no». Ya o nem uznal pozje, primerno za nedelu do toho, kak tyi prikonce žego milosty v Latke. On mne sam priznalsia, cto Aleksandr jajdal polucity cernyy kameny žepiskopa. Mol, tot žemu nujen ne menyxe, cem kinjalyi strajž, i horoxo byi etu xtuku privezti v Latku, kak tolyko požavitsia takaža vozmožnosty.

— Hm... — Ya għadel na nego ispodlobyia. — U žego vyisokopreosviaženstva imežetsia glaz serafima?

— Imenno. Ya posluxal veter, i tot dones do menia interesnyže sluhi. Celady, kak tyi znažexy, redko hranit tažny. U kardinala žesty mineral, kotoryž on nosit na xeže, riadom s raspiatižem. Kameny plohož i zlož. Urban vrobe kak dal obet mnogo let nazad, i eto žego krest, kotoryž on tažit vo slavu Gospoda, istiazaža svožu ploty takim obrazom.

— U glaza serafima žesty podobnyže svožstva?

— Myi tolkom ne uverenyi, — otvetil aptekary. — Traktaty govoriat raznože, v alhimiži kameny scitažetsia temnym i sposobnym prinosity vred celoveku nestožkomu. U hagjitov na sež scet voobže mnojestvo legend.

— Oni razniatsia, — ulyibnulsia britogolovyž torgoveq. — Pustynnyže starqy, da prodliatsia ih goda vecno, nazyvažut žego ubižqež sveta. I skazok o nem dežstvitelno mnogo. Vse kak odna s plohim konqom. Ne skaju, skolyko v nih pravdyi, no mož narod staražetsia ne derjaty takiže vēxi podolgu, osobenno blizko k domu.

— Predpocitažet sbagrivaty ih nam za kucu florinov, — poddel žego Cezare, i hagjit ulyibnulsia, no, sudia po žego liqu, isklucitelno iz vejlivosti.

— I raz ne polucilosy s kollekcionerom, vyi rexili pozažimstvovaty mineral u kardinala. Vmesto toho ctobyi vzjaty lopatu i otpravitsia v bezvodnužu pustyniu. Po mne — posledniž variant byl byi gorazdo boleže razumen. V plane vyijivaniža.

— Ya ponimažu vaxu ironižu, gospodin van Normaženn. Myi priacemsia ot Qerkvi, znažem, na cto ona sposobna. A tut sami lezem v volcyu pasty. No myi obiazanyi.

Vo imia ludeŭ i vo blago vsego mira, — pospexno utocnil aptekary.

— Razumeŭetsia, — ehom otkliknulsia ŭa. — A kolyqo vam trebuŭetsia...

— Ctobyi podobratysia k Urbanu. Eto propusk, Liudvig. Prosto otdaŭ nam ŭego. Tebe nezacem ucastvovaty v ostalynom.

Ŭa potianulsia:

— Vy, liubeznyŭe gospoda, konecno, bolyxiŭe fantazery, no, kak mne kajetsia, ne idioty. I ne stanete ubivaty kardinala. Klirikov takogo ranga ubivaŭut lixy drugiŭe kliriki, no ne prostyŭe smertnyŭe vrobe nas.

— Nikto ne govorit ob ubiŭstve. Daŭ mne vozmojnosty podobratysia k nemu, vse ostalynoŭe — delo tehniki. — Valyter nehoroxo ulybnulsia.

Ŭa znal, kak nekotoryŭe kolduny umeŭut usypliaty, rasseŭivaty vnimaniŭe ili pritormajivaty vremia. Videl, cto prodelyivaŭet Gertruda.

— Nu tak i sdelaj vse sam, — pojal ŭa plecami. — Dlia etogo ne obiazatelyno kolyqo.

— U kardinala seryeznaŭa ohrana. Qerkovniki s magiŭeŭ. So vsemi ŭa prosto ne spravluŭy. — On legko raspisalsia v svoŭeŭ bespomoŭnosti.

— A kogda u tebia budet pobriakuxka, oni cto? Rastvoriatsia v vozduhe, cto li?

— Qerkovniki budut meneŭe bditelny. Ŭa smogu podobratysia blizko, ogluxity ih. Bez propuska, izdali, eto nevozmojno.

— Kak ty obŭasniŭy, otkuda ono u tebia?

— Ne budu obŭasniaty. My planiruŭem vse provernuty vo vremia torjestvennogo bogoslujeniŭa. Esli i budet proverka, to ne nastolyko seryeznaŭa. A potom, uveren, im stanet ne do nas.

Cezare zarjal, i Filipp, podderjivaŭa naŭemnika, ulybnulsia.

— Esty pricina dlia smeŭa? — nahmurilsia ŭa.

— Nebolyxaŭa. — Aptekary ponizil golos. — My s Valyterom pridumali i osuŭestvili grandioznuŭu aferu, sociniv, cto angel snizoxel v etot gorod.

— I proxlo, cert menia deri! — hlopнул ladonyu po stolu kondotyer. — Slucilosy cudo!

— Svjatotatqy, — so smireniŭem pokacal golovoŭ kanonik. — Nadeŭusy, Gospody poŭmet, cto ne radi zla my eto sdelali, i prostit nas.

— To ŭesty ludi, cto sidiat na uliqah i pytaŭutsia popasty v gorod, proxli sotni lig radi nesuŭestvuŭuŭego cuda? Da, smexno. Kak vy eto ustroŭili?

Valyter skromno razvel rukami:

— Nemnogo neŭtralynoŭ magiŭi, ktoruŭu ne srazu opredeliat kliriki, nemnogo alhimiceskih smeseŭ Filippa, odin slepoŭ rebenok i umeniŭe rasprostraniaty sluhi. Vot reqept bojestvennogo cuda v naxi dni.

— Vy zateŭali eto, ctobyi vyimanity Urbana, tak kak Kruso pod ŭego pokrovitelystvom, i on ne mog proŭignorirovaty takoŭe sobytiŭe i ne priŭehaty siuda.

— Ty pravilyno ponimaŭexy.

Da cto uj tut ponimaty? I idiotu ŭasno.

— Znacit, vy vse splanirovali davno. Eŭe do togo, kak poniali, cto s kollekqionera kameny ne polucity.

— Rezervnyŭ variant. Odno rovnyim scetom ne mexalo drugomu, i, kak vidixy, ŭa okazalsia prav. Esli by ty ne poŭavilsia, my spravilis by bez tebia. Prosto vse stalo by gorazdo slojneŭe. Kogda nacnetsia bogoslujeniŭe, lucxiŭe mesta budut otdany

pocetnym jiteliam goroda i blagorodnym, ostalynym pridetsia dovolystvovatysia liqezreniŷem cujih spin — kardinalyskaŷa ohrana ne imeŷet privyicki puskaty kogo ni popadia. Persteny — moŷ propusk na samyiŷ verh. Celoveku s koldovskim darom tjaelo prohodity cerez stroŷ klirikov, v otliciŷe ot obyčnoŷ straji. A tvoŷe kolyqo mne v etom pomojet. I kogda ŷa zaberu kameny, to razveŷu volxebstvo — sled angela v kamne isceznet, i sviatoxam, pravo, ŷeŷe dolgo budet cem zaniatysia. Poka oni hvatiatsia propaji, myi budem uje daleko.

S tolku on menia ne sbil. Ya videl, on nedogovarivaŷet, i znal, cto imenno. Propaja «cuda», byity mojet, na kakoŷe-to vremia otodvinet obnarujeniŷe vnezapnogo isceznoveniŷa kamnia kardinala, no i tolyko. Vse ravno nacnut iskaty i rytity. Ibo sviaŷenniki ne nastolyko kretinyi, ctobyi ne pocuvstvovaty ostatki cujoŷ magiŷi. A znacit, imeŷetsia lixy odin sposob zamesti sledy — ubity vseh pricastnyh.

Teh, kto propustit ŷego k kardinalu. Teh, kto uvidit ŷego. Nu i menia zaodno.

Ya znal, cto Valyter opasen, no ne dumal, cto nastolyko. Ego hladnokroviŷe, besstyidstvo i umeniŷe manipulirovaty ljudymi byili potriaŷuximi. Imenno seŷcas ŷa okoncatelno utverdilsia v mysl, cto kolduna sleduŷet ubity srazu, kak tolyko predstavitsia takaŷa vozmoŷnosty, nevajno, kakiŷe qeli on presleduŷet. Etot celovek proŷdet po golovam i unictoŷit vseh.

On vedet svoŷu igru, no vmexivaŷet v neŷe Bratstvo. Esli ŷa pomogu ŷemu, ŷesli u nego vse polucitsia, kliriki budut zlyi. Da net. Cto tam! Oni budut v ŷarosti. I poŷdut po lojnomu sledu, kotoryiŷ privedet ih v Ardenau.

No skazal ŷa sovsem inoŷe:

— Ya pomogu vam.

Ya uvidel, kak oni ojivilisy. Vse, krome Kristinyi, v glazah kotoryŷ citalosy somneniŷe.

— Na neskolykix usloviŷah.

— Nazovi ih, — predloŷila moŷa byivxaŷa naparniqa.

— Esli on hocet polucity kolyqo, to pusty vernet to, cto snial s moŷego palyqa v Latke.

Valyter pokacal golovoŷ:

— Izvini, van Normaŷenn, no eto nevozmoŷno. Ya srazu je ŷego unictoŷil — rabota vedymy, i ono moglo navesti ŷeŷe na nas. Viŷu, cto seŷcas u tebia takoŷe je. Byity mojet, ŷa kak-to mogu kompensirovaty tvoŷu poteriu?

Da. Raspahnuty okno i siganuty golovoŷ vniz.

— Zabudem. — Skrepia serdqe ŷa otkazalsia ot svoŷeŷ mecty. — Daleŷe. Ya idu s toboŷ.

— Zacem tebe riskovaty?

Ctobyi tyi ne ubil menia srazu posle togo, kak vozymexy jelaŷemoŷe.

— Potomu cto, ŷesli kto-to iz vas predstavitsia mnoŷ, ŷa ne sobiraŷusy potom rashlebyivaty ŷego oxibki.

— Cto-nibudy ŷeŷe?

— Nikakoŷ krovi.

— Nu, razumeŷetsia. — On skazal eto tak cestno, cto daje ŷa byi poveril ŷemu, ŷesli byi ne znal kolduna slixkom horoxo i ne pobyival v zastenках zamka Latka.

— Togda net problem. Cas pozdniŷ, gospoda. S vaxego pozvoleniŷa, ŷa otpravliusy domoŷ.

— Ty ľ legko soglasilsia, van Normaŷenn. Ya dumal, pridetsia ubejdaty tebia do utra.

Ya zametil legkuŷu usmexku kondotyera. Interesno, kak oni planirovali menia ubejdaty?

— Ty ľ mne vse ŷeŷe ne nravixysia, koldun. Kak i vse, cto proŷishodit. No ŷa eto delaŷu tolyko radi neŷe. Zapomni eto.

— Vesomyŷ argument, — kivnul on. — I ŷa v nego veriu. Uvidimsia zavtra, van Normaŷenn.

— Ya provoju, — vyizvalasy Kristina.

My ľ vmeste spustilis na pervyŷ etaj i, ne sgovarivaŷasy, vyixli na uliqu.

— Eŷe ne pozdno uŷehaty. Priamo seŷcas, — vnovy predlojil ŷa.

Ona izbegala smotrety na menia i otriqatelyno pokacala golovoŷ:

— Ya poterjala svoŷ kinjal. I cto samoŷe ujasnoŷe — nicuty ne jaleŷu. Ya bolyxe ne straj, Luudvig. Mne nekuda vozvraŷatsia.

— Propaja oruŷiŷa ne lixaŷet tebia dara. Daje bez nego ty ľ — straj.

Ona neojidanno prislonilasy lbom k moŷeŷ grudi:

— Ya ustala, Sineglazyŷ. Ustala byty strajem, ustala opravdyivaty ojidaniŷa Miriam, ustala spasaty Bratstvo, otcityivatysia pered magistrami, vrajdovaty s zakonnikami i vyicyŷaty vse te gory ġeryma, cto ostavliaŷut ludi posle svoŷeŷ smerti, ne jelaŷa otpravliatysia v cistilŷe. Vse moŷe suŷestvovaniŷe, skolyko ŷa sebia pomniu, posviaŷeno imenno etomu. Znaŷexy, cego ŷa hocu? Pokoŷa. Sbejaty daleko-daleko, tuda, gde net temnyh dux i ludeŷ s prokliatiŷem dara, magiŷi, i ostavity vse za spinoŷ, jity svoŷeŷ malenkyoŷ jiznyu, pisaty muzyku i rastity deteŷ. No samoŷe straxnoŷe v etom to, cto moŷi jelaniŷa nicego ne znacat. V menia vbili to je samoŷe, cto i v tebia, — spasaty ludeŷ i zaŷŷaty Bratstvo. Temnyŷ kuzneq — samoŷe opasnoŷe, s cem my ľ stalkivalisy. Ya obiazana razobratysia s nim.

Bylo obidno, cto my ľ ponimaŷem zaŷitu Bratstva soverxenno po-raznomu. Ona namerena podstavity ŷego, ctoby ľ potom pytatysia spasti to, cto uje budet unictojeno. Ya gotov predaty ŷeŷe nadejdy, ctoby ľ xkola v Ardenau suŷestvovala i dalyxe.

— Cto je. Eto tvoŷ vyibor, — s sojaleniŷem skazal ŷa ŷeŷ.

— Postoŷ! — Ona shvatila menia za ruku. — Tebe ne obiazatelyno ucastvovaty. Pravda. Prosto daŷ nam kolyqo i uhodi. My ľ cto-nibudy pridumaŷem.

— Ya doljen cto-to ŷeŷe znaty?

Ona sdelala xag nazad:

— Mogu govority tolyko za sebia. Ne ponimaŷu, kak pri ogromnom steceniŷi naroda i klirikah mojno ukrasty veŷy u kardinala... I boŷusy za tvoŷu jizny. Vozmojno, ŷa oxibaŷusy, no skazaty ob etom — pravilyno, i ty ľ doljen byty v kurse moŷih razmyxleniŷ.

— Do zavtra, Krista. Budy ostorojna s nimi.

Ona ulybnulasy:

— Eto im sleduŷet byty ostorojnymi.

I vernulasy obratno v apteku.

Vstrecaty kardinala Urbana ŷa planiroval ne vyibiraŷasy iz doma. Okna moŷih komnat vyihodili na qentralynuŷu gorodskuŷu uliqu, po kotorym doljna proŷehaty torjestvennaŷa proqessiŷa, tak cto ŷa byl obespecen neplohim zritelyskim mestom.

Pugalu toje bylo interesno pogliadety. Ono torcalo zdesy s samogo utra, vprocem, ne bez dela. Vcera vecerom oduxevlennyj sper v kakoj-to lavke derevianuju marionetku, za cto jemu prixlosy vyisluxaty notajy ot Propovednika, tak kak «kakož-to rebenok tepery lixilsja radosti». Po mne, kakož-to rebenok izbejal nocnyh kozmarov, kukla vyigladela cudovižno — grotesknaja kopiža celoveka s cuty vyitjanutoj golovoj, xirocennymi rukami i bockoobraznoj grudju. Raskraxena ona okazalasj nicuty ne meneje bezdarno, cem vyrezana: glaza raznoj velicity, gubki bantikom, soloma vmesto volos.

Pugalo projavilo tvorceskuju jilku, cuty podpraviv vse, cto nujno, serpom. V itoge igruxka obrela harakternuju i znakuju zlovezuju uhmyločku.

— Prelestno, — oqenil Propovednik. — Tepery mojexy privjazaty k nej verevočki i korcity kuklovoda iz Litavi.

Pugalo dejstvitelno privjazalo verevočku, no lixy odnu, i za xaju. Zatem izvleklo iz karmana mundira klocok atlasnoj tkani, igolki, nitki i za polcasa svarganilo odejonku. Ono razve cto ne nasvistyvalo ot udovolystviya, naslajdayasy rukodelijem. Kogda vse bylo gotovo i kukla povisla pod potolkom, Propovednik ostorojno izrek:

— Svatoj Vitt i vse jego plaski! Mne odnomu kajetsja, cto eta xtuka pohoja na kardinala? Ono tepery vyisunet jeye v okno i budet mahaty pri vsej cestnoj kompanii?

Na stoly slojnyj vopros u menja otveta ne naxlosy. I Propovednik vnes ocerednoje predlozhenije:

— K cemu vsja eta sujeta, Ljudvig? V tvojej sumke qelyh dva proklatyih kamna. Na koj cert nagrevaty kardinala na jexe odin?

— Nu, «nagrety» jego vysokopreosvjaštenstvo jexe nado sumety. Vprocem, ja ne nedooqenivaju sily Valytera. On mojet provernuty necto podobnoje.

Propovednik skorcil minu, stav pohojim na zamorskuju obezjanku:

— Ty sam sebe protivorecixy, Ljudvig. To «ne sumejet», to «mojet». Pocemu by tebe vse-taki ne otdaty im to, cto u tebia jesty, i ne vputyivatysja v seryeznyje neprijatnosti? V Riapano jivut opasnyje ljudi. Stožit li perebegaty im dorogu?

— A ty zadumyivalsja, cto slucitsja, kogda zagovorjiki polucat kamni?

On razvel rukami:

— Ja ne znaju.

— V tom-to i beda. Byty mojet, oni uberut menja kak lixnego svidetelia, byty mojet, Kristinu. Ja horoxo uspel uznaty kolduna. Otdavaty v jego ruki to, cto on hocet, — opasno. Potianu vremja.

Staryj pelikan rassejanno vyter krovy so xeki, otcego ta ne stala boleje cistoj:

— Eto neskolyko ne po zakonam Bojym, i tebe, navernoje, stranno slyxaty podobnoje ot menja, no, jesli on tak opasen, pocemu by prosto vse ne zaverxity? Vzjaty pistol' i raznesti jemu golovu? Hotja by za to, cto iz-za nego ty provel v podzemnoj kamere paru mesjacev i jeda ne otdal Bogu duxu.

— Voobxe-to otdal, i, jesli by ne Sofija, ja by s toboj sejčas ne razgovarival, — napomnil ja jemu. — Ja dumal nad etim, no menja ostanavlivaet to, cto u nego jesty qennoje znanije o temnom kuznece. Stoly vajnyje svedeniya mogut byty polezny dla Bratstva, a pulja, drug Propovednik, raz i navsegda postavit točku. Ot trupa oceny tjaelo cto-nibudy uznaty.

— Da jivym-to on toje tebe mnogo ne rasskajet.

— Posmotrim. Ya dumaŭu o tom, cto byi slucilosy, ŷesli byi Valyter polucil glaz serafima? Otdal mineral kuznequ? Vyimanil ŷego i ubil, kak on govorit? Ili je poz-nakomilsia i popytalsia ispolzovaty mastera v svoŷih qeliah? No samyŷ glavnyŷ vopros, kotoryŷ ne daŷet mne pokoŷa, Propovednik, kak on sviajetsia s etim neulovimym neŷizvestnym celovekom?

Tot aj podskocil:

— Tyi namekaŷexy, cto on znaŷet, kuda sleduŷet otpravitы vestocku, ctobyi kuzneq naznacil vstrecu!

— Imenno.

— I hocexy vysledity ŷego sviaznogo.

— «Sviaznogo»? Propovednik, gde tyi uslyxal eto slovo?

— V bordeliah, — nebrejno mahnul on. — Tam xpionov ne menyxe, cem xluh. Vo vsiakom slucaŷe, v nekotoryh. Poroŷ takiŷe razgovory vedutsia, cto ŷa jaleŷu o svoeŷ smerti i o tom, cto nekomu prodaty cujiŷe taŷny. Da i grehovno eto. Tak nascet istoriŷi s Urbanom. Kak ŷa ponimaŷu, u tebia ŷesty plan?

— Ego nametki. — Ya posmotrel na kuklu, medlenno krutiaŷuŷusja pod potolkom.

— Nu ŷasno. Iz tebia slova ne vyjmxexy. Tyi huje xpiona. Oni hotia byi boltaŷut.

Ya rassmeŷalsia.

— A Kristina? S neŷ-to kak? Ya cto-to ne viju, ctobyi tyi spexil vernuty ŷeŷ propaju.

— Ona rasstalasy s kinjalom po dobroŷ vole. Dumaŷu, cto projivet bez nego ŷeŷe kakoŷe-to vremja. Do teh por poka vse ne koncitsia. Inace, boŷusy, vnovy poertvuŷet im radi neponiatnyh vysyxih qeleŷ, i riadom uje ne okajetsia menja dlja togo, ctobyi vernuty ŷego.

— Razumno, hotia i neskolyko jestoko... O! Kajetsia, nacinaŷetsia!

Ya raspahnul okno, tak kak toje uslyxal trubы gornistov.

Obe storony uliqы byli zaprujenы narodom.

— Kak budto diadiuxka tvoeŷe vedymы priŷehal, a ne kardinal, — uslyxal ŷa vozle uha polnyŷ skeptiqizma golos Propovednika i otvetil:

— Slava ob Urbane bejit vpered i ŷego. Mnogiŷe scitaŷut ŷego ŷedva li ne sviatym, oplotom very i buduŷim Papoŷ. Horoxaŷa reputaqiŷa, pravilynyŷe postupki, vsenarodnaŷa ljubovy. On lucxiŷ pravednik iz teh, cto ŷesty v Qerkvi na dannyŷ moment. Nikakih skandalov, vzjatok, podkupov, ubiŷstv i procego. Lixy vera, a realynaŷa vera, kak tyi pomnixy iz naxeŷ proxloŷ besedy na etu temu, zarajaŷet ludeŷ.

— Daje takih, kak tyi? — poddel on menja.

— Lubyh.

Proqessiŷa vyigladela vnuxitelyno i seryezno. Vpered i marxirovala rota kanton-skih naŷemnikov, nahodiaŷaŷasia na slujbe goroda. V paradnyh zolotistyh kirasah, xlemah s pliumajami, s serebrianyimi alebardami na cernyh drevkah. Oni vyigladeli ŷarko, slovno rojdestvenskaŷa igruxka, i ih prazdnicnaŷa odejda silyno otlicalasy ot toŷ koji, xersti i stali, v kotoryh oni predpocitali ne radovaty tolpu, a ubivaty ŷeŷe.

Za rotoŷ naŷemnikov sledovala kavalkada pocetnyh jiteleŷ goroda i blagorodnyh gospod. V dorogih odejdah iz barhata, mehovyh xubah, oni pyitalisy pereŷegoliaty drug druga. Vyisxeŷe duhovenstvo vyigladelo cuty skromneŷe, no nenamnogo. Mestnyŷe kliriki dlja vstreci dorogogo gostja dostali svoŷi lucxiŷe nariady. Kardinal Urban na fone vstrecaŷuŷeŷ delegaqiŷi vyigladel nastoŷaŷim skromnagoŷ —

xirokopolaŭa alaŭa xliapa, krasnaŭa sutana iz horoxeŭ xersti, na plecah pelerina iz meha belogo krolika.

Ya vpervyiŭe videl celoveka, ktorogo kogda-to spas. Emu okazalosy okolo semidesiati, no dlia svoŭego vozrasta on otlicno derjalsia v sedle. Osanka, posadka golovy i to, kak uverenno i spokoŭno on pravil jerebqom, govorili o tom, cto sil etomu celoveku ne zanimaty, nesmotria na vnexniuŭu hudobu, beskrovnyiŭe guby i zapavxiŭe glaza. Navernoŭe, v molodosti u nego bylo priŭatnoŭe liqo, no seŭcas sozdavalosy vpecatleniŭe, cto ŭa smotriu na staruŭu hiŭnuŭu ptiqu.

Kardinal to i delo podnimal ruku, blagoslovliaŭa privetstvuŭuŭih ŭego jiteleŭ goroda.

Ego vyisokopreosvjaŭzenstvo soprovojdala vosymerka gvardeŭqev-alybalandqev v paradnyih mundirah i beretah. Vse kak odin svetlovolosyiŭe i vyisocennyiŭe. Takje v svite prisutstvovalo neskolyko klirikov v skromnyih odejdah, sredi kotoryih ŭa zametil odnogo kalikveqa. Za svjaŭzennoslujiteliami ŭehali slugi. Dva desiataka celadi, na kotoryih nikto i ne smotrel. A zria.

Ya srazu uvidel togo, kogo jdal. Celovek v belo-koricnevom plaŭe palomnika. Smugloliqyiŭ, temnoglazyiŭ, v usah i nepokryityih volosah bolyxoŭe kolicestvo sediny, a na pravoŭ skule vyidelialsia zametnyiŭ izdaleka krestoobraznyiŭ xram. On s interesom glazel po storonam i toje pocti srazu uvidel menia, napolovinu vyisunuvxegosia iz okna. V ŭego temnyih glazah na mgnoveniŭe prostupila zolotistaŭa jeltizna, i v sleduŭuŭu sekundu on smotrel v druguŭu storonu, a ŭeŭeerez polminuty uje skrylsia za povorotom so vseŭ kavalykadoŭ.

Valyter prixel v naznacenoŭe vremia, vynyrnuv iz uzkiego, propahxego kryisami pereulka. On priodelsia, točno zajitocnyiŭ gorojanin, i ŭego volosy i usy zametno pobeledi.

— Gde kolyqo? — sprosil u menia koldun vmesto privetstviŭa.

— Gde Kristina?

— O neŭ ne bespokoŭsia. U neŭe s ostalnymi svoŭa zadaca. Ot tebia mnogoŭe ne trebuŭetsia, van Normaŭenn. Prosto daŭ mne podobratysia k kardinalu.

— Ostalnyiŭe budut tam je?

— Dumaŭu, tebe plevaty na ostalnyih. Kristiny na prazdnike net. Ona jdet s loxadymi v uslovlennom meste. Esli vse proŭdet horoxo, uŭedem iz goroda kak mojno bystreŭe i kak mojno dalyxe. Tebe ŭa sovetuŭu sdelaty to je samoŭe, raz uj ty i dexy so mnoŭ do konqa.

— Ne do konqa, — vozrazil ŭa. — Lixy do togo mesta, kogda moŭa pomoŭy bolyxe ne budet nujna Kristine.

On rassmeŭalsia:

— Ya vseгда znal, cto straji drug za druga gotovy risknuty golovoŭ.

— I polyzuŭexysia etim.

Koldun otvesil legkiŭ poklon:

— Glupo otriqaty. Idem. U nas menyxe polucasa.

Uliqy byli zaprujeny narodom, i Propovednik s utra poxutil, cto daje mertvyiŭe, ŭesli by oni mogli, spolzlisy by siuda s gorodskih pogostov. Ya ne stal rasstraŭivaty starogo pelikana i govority ŭemu, cto ŭavleniŭe angela — eto ne boleŭe cem falyxivka, sozdannaŭa kukcoŭ moxennikov.

My opazdyivali, prodiraŭasy ezez liudskoŭe stolpotvoreniŭe. V konqe konqov Valyteru eto nadoŭelo, i on vse je ispolyzoval kakoŭ-to fokus. Gorojane, stoŭavxiŭe

pered nami, nevolyno stali delaty xag v storonu, tolkaŭa drugih i nastupaŭa im na nogi, a myi vklinivalisy v otkryivaŭuŭiŭesia i tut je zahlopyivaŭuŭiŭesia brexi. Vprocem, vskore etot efekt propal, koldun, opasaŭasy privlecy vnimaniŭe, ostorojnical, i nam snova prixlosy rabotaty loktiami, kak samym obyčnym ludiam.

Vyihod na Maluŭu Karetnuŭu okazalsia perekryt qepyu straji — ona uderjivala svobodnuŭu proŭezjuŭu casty dlia bogatyih priglaxennyih, spexivxih k bogoslujeniŭu.

— Proklatye! — zlo rugnulsia Valyter. — Pridetsia iskaty drugoŭ puty.

— Postoŭ, — skazal ŭa, dostav svoŭ «propusk», i pokazal kinjal odnomu iz soldat. — Myi iz Bratstva.

Tot daje spority ne stal i, ne trebuŭa u kolduna pokazaty orujiŭe, otkryl nam puty na uliqu.

— I bez vsiakogo volxebstva, — probormotal sebe pod nos moŭ nedrug.

Tepery k gorodskoŭ sviatynie prodvigatysia stalo gorazdo legce — na priamoŭ doroge, svobodnoŭ ot ludeŭ, myi lixy dvajdy postoronilisy, propuskaŭa zapozdavxih blagorodnyih gospod.

Daleko-daleko gulko udarili casy na novoŭ ratuxe, i ih boŭ podhvatili kolokola. Torjestvennaŭa messa nacalasy. Ohrana, puskavxaŭa na osnovnoŭe deŭstvo, okazalasy kuda boleŭe vnuxitelynoŭ — kantonskiŭe naŭemniki, s nimi troŭe alybalandqev i para klirikov v prostyih seryih riasah. Vse te, kto ne smog popasty na ploŭady, zanimali sosedniŭe uliqy, kryxi okrestnyih domov i daje derevyia.

— Tolyko po priglaxeniŭam, — skazal mne cernoborodyŭ, pohojiŭ na medvedia naŭemnik.

— Myi straji, — otvetil ŭa.

— Viju, cto straji. No prikaz puskaty tolyko po gramotam, na kotoryih pecaty burgomistra, — nicuty ne smutilsia tot. — Esty gramota?

— Esty koŭe-cto polucxe, — otvetil ŭa i dostal persteny, podarenniy mne v Vione.

— Kupity, cto li, hocexy? — opexil tot.

— Pogodi, dobryŭ celovek. — Klirik, prisluxivavxiŭsia k naxemu razgovoru, protianul ruku. — Daŭ posmotrety.

Ya polojil bezdeluxku ŭemu na ladony.

— Ya licnyŭ duhovnik ŭego vyisokopreosviaŭenstva. I pomnu eto kolyqo. Ono deŭstvitelno kogda-to prinadlejalo ŭemu. Tebia priglasil kardinal?

— Net, — ne stal ŭa lgaty, cuvstvuŭa, kak napriagsia Valyter. — No kogda-to ŭa okazal uslugu ŭego vyisokopreosviaŭenstvu i uveren, cto on pomnit menia. Ya i moŭ drug hotim prisutstvovaty na stoly vajnom bogoslujeniŭi.

Klirik kivnul lyisoŭ golovoŭ:

— Cto je, ŭa ponimaŭu vaxe jelaniŭe. Kto ŭa takoŭ, ctobyi mexaty priobŭitysia k cudu i Gospodu.

— No priglaxeniŭe... — popytalsia zaspority podoxedxiŭ kapitan naŭemnikov.

— Etot celovek sdelal horoxeŭe delo dlia Qerkvi i licno ŭego vyisokopreosviaŭenstva. Vyj jelaŭete potom obŭiasnaty kardinalu, pocemu on ne byl dopuŭen na bogoslujeniŭe?

— Konecno net!

— Togda propustite ih.

Kantoneq neohotno mahnul svoŭim ludiam, i te podniali alebardy, otkryivaŭa dorogu.

— Vse kuda legce, cem ŷa ojidal, — usmehnulsia koldun, kogda ohrana ostalasy daleko pozadi.

Propovednik, vse eto vremia točno teny sledovavxiŷ za mnoŷ, nakoneq-to dal voliu svoŷim emoqiŷami:

— Tyi mnogogo ne ojidaŷexy, certov ubludok!

Po scastyiu, krome menia, ŷego nikto ne slyŷal.

— Cto tepery? — sprosil ŷa.

— Tyi svoŷe delo sdelal, van Normaŷenn. Mojexy naslajdatysia predstavleniŷem. A mne nado podobratysia k kardinalu kak mojno blije.

No ŷa ne dal ŷemu uŷti, poloŷiv ruku na pleco.

— Ne tak bystro. Tyi prixel vmeste so mnoŷ i uŷdexy so mnoŷ.

— Kak znaŷexy. Tolyko ne mexaŷ, — legko soglasilsia on.

— Eto bylo byi proŷe osuŷestvity, ŷesli byi tyi rasskazal, cto sobiraŷexysia sdelaty.

— Povery, nikto nicego ne poŷmet. Myi uŷdem prejde, cem oni zametiat, cto cto-to slucilosy.

Ego slova ne vnuxali doveriŷa, no ŷa nadeŷalsia na kozyri v rukave, hotia obyigraty opyitnogo kolduna ne tak prosto.

Usilennyiŷ sviatoŷ magiŷeŷ goslos kardinala raznosilsia nad ploŷadyiu. On cital na staroqerkovnom, ŷazyike vremen Konstantina. Liudi, raspoloŷivxiŷesia na ploŷadi plotnoŷ tolpoŷ, molilisy, xevelia gubami i v obŷem-to ne slixkom horoxo vidia, cto proŷishodit za spinami vpered i stoŷaŷih.

Ya skoreŷe pocuvstvoval, cem uvidel, kak k nam prisoŷedinilsia tretiiŷ celovek v kaftane slugi burgomistra i vyisokoŷ xapke. Sudia po vsemu, Cezare proniknuty siuda okazalosy gorazdo legce, cem koldunu.

— U menia vse gotovo, — xepnul on Valтеру. — Gotthod na meste i jdet tvoŷeŷ komandyi.

— Pozabotysia o svoŷeŷ zadace, — otvetil tot.

Ya uje, kajetsia, znal, v cem zaklucaŷetsia rabota naŷemnika. Vozle «sviatogo» mesta postavili raspiatiŷe, riadom s nim nahodilosy nebolyxoŷe vozvŷixeniŷe, s kotorogo vyistupal kardinal. Vnizu stoŷali predstaviteli duhovenstva i gorodskih vlasteŷ. Tolpa ostavila svobodnym lixy nebolyxoŷ piatacok ploŷadi, to samoŷe mesto, gde nahodilsia otpecatok «angela».

Kondotyer vnezapno vyibrosil ruku, i ŷa, ojidavxiŷ cego-to podobnogo, blokiroval ŷeŷe predplecyem, ne dav stiletu udarity menia v gorlo.

V sleduŷuŷeŷe mgnoveniŷe v qentre Kruso razverzlas byzdna i voqarilsia ognennyiŷ ad.

...Kriucyia, svisavxiŷe s potolka, byli v bezobraznom sostoŷaniŷi. Rjavyŷe, s ostatkami temnoŷ ploti na graniach, oni smerdeli zastareloŷ krovyiu i gnilyim miasom. Točno tak je pahla i rexetka, na kotoroy zdesy lubili podjarivaty teh, kto ne raskaŷivaxetsia v svoŷih oxibkah.

Nesmotria na to cto v bolyxoŷ jarovne besnovalosy plamia, v podvalah qentralnoŷ tiurymy Kruso okazalosy jutko holodno.

Master doprosa, nemolodoŷ jilistyŷ subŷekt s ŷarkimi lucistyimi golubyimi glazami, smial kojanyŷ fartuk, percatki i peredal stalynoŷ prut odnomu iz pomoŷnikov.

— S etim vse.

«Etot» lejal rastianutyim na xirokoj miasniqkoj stolexniqe i bolyxe pohodil ne na celoveka, a na kusok otbivnoj. Ya ne prisutstvoval na pyitke, tak cto s trudom uznal otqa Gotthoda, kanonika sobora Sviatoj Mariji v Braselovette. Po perelomanym konecnostiam i krovavym puzyriam, kotoryje naduvalisy i lopalisy u nego na gubah, bylo poniatno, cto on ne protianet i polucasa. Vot-vot ispustit duh. Propovednik, uvidev takoj zrelje, razvernulsia na kablukah i, nicego ne skazav, vyixel von. On predpocital ne smotrety na to, cto jemu bylo neprijatno.

Pugala ja nigde ne videl s momenta sobytij na plojadi. Vpolne vozmojno, cto jego stojit iskaty vozle trupovozok, kotoryje sejas v bolyxom kolicestve sobirajutsia na qentralnoj uliqe.

Roman, moj staryj znakomyj, s kotorym ja perejil napadenije rugaru v Hrustalynnyh gorah, privalixisy k stene, smotrel na umirajuxego s polnym ravnoduxijem. Kak na tot samyj kusok otbivnoj, o kotorom ja tolyko cto upomianul.

— Zakanciva j s nim, master.

Palac vzjal so stolika xirokij miasniqkij noj i odnim dvijenijem prekratil stradanija umirajuxego.

— Kardinalyskaja milosty, — objasnil mne qyigan, točno opravdyvajasy.

— Tyj priveľ menia uvidety jeje?

— Ego vyisokopreosvjašenstvo platit svoji dolgi. Hotia byi casty ih.

— Stranno. — Ja posmotrel, kak dva pomožnika palaca razreza jut verevki, stia givajuxije ruki i nogi trupa, a zatem sbrasyvajut okrovavlennoje telo v telejku. — Somnevajusy, cto mne nujna byla smerty klirika.

— Tyj ne ponial. Tyj mog okazatysia na etom okrovavlennom stole. Nekotoryje iz okrujenija Urbana scita jut, cto imenno tam ono i doljno byty. I oni byli oceny ubeditelny.

— I ja scastlivo izbejal etoj ucasti, potomu cto... — Ja predostavil jemu zakoncity moj frazu.

— Potomu cto my znakomy, van Norma jenn. Potomu cto tyj snova spas jizny kardinalu, i on v dolgu pered toboj. Potomu cto te, kto hotel rastianuty tebia na dyibe, sejas uje napravliajutsia v Nyugort. Im trebu jetsia poka jani je za ih gluposty. A lucxe vsego jego dobitysia, izuca ja vereskovy je pustoxi.

Telo uvezli, ostalsia lixy gustoj, lipkij zapah krov i, napolnivij holodnoje pomexenije.

— Nu, cto je. Peredava j kardinalu moji blagodarnosti. Hotia ja i ne rad, cto celovek umer.

— Vzdumal sebia vinity?

— Net. Ja postupil pravilno. A oni znali, cem riskujut.

— Vmesto piami soten trupov v Kruso segodnia bylo by tri-cetyre tyysiaci, jesli byi nikto iz nas ne okazalsia gotov k podobnomu povorotu sobytij.

Ja s sodroganijem vspomnil vzryv, jarkuju vspyxku i potoki jivogo, pohojego na zmej, zolotogo ognia, rinuvxegosia vo vse storony. Za sekundu on projeg v riadah molivixhsia brexy, jgucim molotom udaril po klirikam i otprianul ot si jajuxej svetom pregrady. Kupol stremitelno rvanul vverh i v storony, nakryv snacala plojadi, zatem okrestny je doma, a potom i uliqy, poglo xa ja v sebia stranno je, oslepitelno-zoloto je plamia, ne dava ja jemu rasprostranitysia i navredity je xe komu-nibudy. No vse ravno etogo okazalosy nedostatocno, ctoby spasti vseh.

Panikužuxaša tolpa, begužaša procy, vožuxaša ot ujasa iz-za toho, cto koneq sveta, obexannyiŷ angelom, uje nastupil, razlucila menia s Cezare v tot «cudesnyiŷ» dlja nas obožih moment, kogda my sobiralisy ubity drug druga.

Master doprosa vyisluxal xepot pomožnika i soobxil:

— Vtoroŷ gotov k razgovoru. Smotrety budete?

— Vtoroŷ? — udivilsia ŷa. — Vy smogli vzjaty dvožih?

— K sojalenišu, tolyko dvožih. Ih, v otliciŷe ot ostalnyh, poŷmaty okazalosy ne tak uj i slojno. Ya pristavil k nim ludeŷ srazu posle naxego s toboŷ razgovora.

My proxli v sosedniŷ zal, zerkalynušu kopišu predyiduxego, i ŷa uvidel starogo aptekaria. On sidel za stolom, ŷego ruki i nogi byli zafiksirovany xirokimi kojanyimi remniami, a golova zasunuta v mehanizm kraŷne neprigliadnogo vida. Tiski plotno ohvatyvali nijnušu celusty i temia.

— Horoxo, — pohvalil Roman palaca i sklonilsia nad Filippom. — Udobno li vam, metr?

Tot ne smog nicego otvetity, lixy promyical cto-to neclenorazdelynoŷe i umoliažuŷe.

— Dumašu, cto ne slixkom. Navernoŷe, stranno spraxivaty takoŷe u celoveka, nahodiaxegosa v cerepodroбилke. Davaŷte ŷa nemnogo rasskaju vam, cto eto takoŷe. Na samom dele, metr, vse predelyno prosto. Palac krutit vint, i tiski nacinajut sdavlivaty vaxu golovu. Sperva lomaŷutsia zuby, a byty mojet, nijnaša celusty. Esli cestno, ŷa nikogda ne vnikal v detali. Zatem lopnet cerep, no, poveryte, posle etogo vy projivete dostatocno dolgo, ctoby pojalety o glupostiah, kotoryŷe ucinili.

Filipp zaplakal, zamyical aktivneŷe.

— Moŷ vam sovet, aptekary. Esli hotite izbejaty lixneŷ... golovnoŷ boli i zaslujity proŷeniŷe kardinala, na kotorogo vy tak bezdarno pokuxalisy, pokaŷtesy, soznaŷtesy i nacinaŷte sotrudnicaty. — Roman pohlopal uznika po plecu. — Ya vernusy cerez polcasa i s radostyu uslyxu pravilnyiŷ otvet. Idem, Ludvig.

My pokinuli pytocnušu, podniavxisy na dva etaja vverh, peresekli pustoŷ tiuremnyiŷ dvor, minovali ohranu i vyixli na uliqu. Eto byla okraŷina goroda, v dvuh xagah ot vnexneŷ steny.

— Pogovorim. — On zabralsia na goru kirpica, svalennogo rabocimi, sobiravxisia remontirovaty ukrepleniŷe.

— Zdesy? — udivilsia ŷa, no prisoŷedinilsia k nemu.

— Vidno vsiu okrug. Uj lucxe, cem kabinet nacalynika tiurymy, gde kajdyŷ durak mojet podsluxaty.

— U vas ŷesty ofiqialnaša versiša proŷizoxedxego v gorode?

— A kogda ŷeŷe ne bylo? — On usmehnulsia v usy. — Liudi uje rabotajut ŷazykami, sluhi odin huje drugogo letiat po dorogam da mnojatsia v traktirah. Za mesiaq uznajut vse i vezde. Eto slucilosy oceny ne vovremia. Hotia kogda podobnyŷe sobyitiša voobxe mogut byty k mestu? Nam pridetsia prilojity massu usiliŷ, ctoby sgladity posledstviša proŷisxedxego.

— Nam?

— Ya sluju kardinalu, a on — Qerkvi. Tak cto v dannom kontekste daje koldunu i rugaru mojno govority «nam». Naskolyko ŷa ponial, vseh sobak povesiť na zlobnogo dyavolopoklonnika, kotoryŷ hotel isportity radosty veružuxim, oskvernity sviatyinu, popraty zakony Bojy i procaša, procaša, procaša.

Ya ojidal cego-to podobnogo:

— V obžem, skazka o cudoviže, rexivxem ustrožity bessmyslennože ubižstvo.
 — Ili kakož-nibudy jertvennyž ritual. Ljudiam soverxenno nezacem znaty nas-tožaxih pricin.

— A myi ih znažem? Eti samyžye pricinyl?

Roman ne otvetil, i eto govorilo o tom, cto on, kak i ža, teriažetsia v dogadkah.

— Scitažexy, cto koldun urovnja Valytera sposoben ustrožity ognennyž vulkan v gentre goroda? — zadal ža žexex odin vopros.

On posmotrel na menia dolgim, tjaželym vzgliadom:

— I tyi dumažexy točno tak je. Zapomni eto, žesli dorojixy svožex xkurož. — I, cuty smagcivxisy, prožiznes: — Esty veži, o kotoryh ne stožit boltaty, Ludvig. Naprimer, ža staražusy pomalkivaty, cto polnaža luna ne slixkom horoxo vližažet na menia v posledneže vremenja.

Myi oba usmehnulisy tolyko nam poniatnož xutke.

— Tak cto vinovat Valyter. Poka ne budet dokazano obratnože. A ono, kak tyi ponimažexy, dokazano, skoreže vsego, ne budet. Vo vsiakom slučaže, tolpe.

— No tyi ne verixy, cto koldun markgrafa Valentina imežet stolyko sil.

— Razve eto tak vajno? — On ustalo poter veki.

— Dlja menia — vajno.

Qyigan sdalsia:

— Ne veriu. Ya znažu o temnom iskusstve ne ponaslyixke. Na mož vzgliad, podobnože ne mojet provernuty nikto iz teh, s kem ža znakom. Zdesy nujna možy velefa ili kakogo-nibudy legendarnogo carodeža iz Temnolesyia. Ili oceny seryeznogo demona. Takogo, kto odnim želckom palyqev sjigažet piaty soten dux i žedva ne prolamyvažet žit desiati gotovyh k otrajenižu ataki klirikov. Kolduny na takože ne sposobny. Inace mirom pravili by oni, a ne kniazya i qerkovniki.

— Esli on byl nastolyko silen, cto ne božalsia klirikov, to pocemu odstupil? Pocemu ne ubil vseh, kto nahodilsia na pložad?

— Ya ne znažu.

Ya zadumalsia.

— No žesli eto byl ne Valyter, a kto-to inož, to slucivxežesia na pložadi — sovpadeniže? Komanda zagovoržikov, pytavxihsia ubity kardinala, i nežizvestnyž, rexivxiž ustrožity lokalynyž apokalipsis?

— Inogo obžiasneniža u menia net. I ne tolyko u menia. Inkviziciža cexet v zatyilke, razvodit rukami i lihoradocno listažet grimuary. Tolyko dumažetsia mne, cto bez tolku eto vse. Nikogo myi ne naždem. No im nujen kozel otpuženiža. Lucxe vsego tot hagžit, o ktorom tyi govoril. Otlicnaža kandidatura dlja kostra. Obyvateli ne jalužit cužezemqev i inoverqev, s radostyu sojgut zlobnože cudoviže, voshitiatsia tem, cto vozmezdiže Qerkvi nastiglo prestupnika, i uspokožatsia. Nu a žesli ne požmažem etogo hagžita, naždem drugogo. Ili je pridetsia ispolyzovaty bednagu-aptekaria. Moržixysia? Ne stožit. Eto zvucit jestoko, no inace prosto nelyzia. Simvolyl veryi i silyi dolжны ostavatysia nežyblemy. Inace nacnetsia haos.

— Kogda vyi poniali, cto sled angela — falyxivka?

Roman složil uzlovatyž palyqyl v kulak, poter im zatyilok:

— Slixkom pozdno dlja togo, ctoby vse ostanovity. Sluhi poleteli, a palomniki i mestnyže kliriki-tupiqyl uje skolacivali krest da jgli sveci. Pervyž je inkvizitor s magižex vse raskusil.

— Valytera nelyzia nazvaty naživnym. On ne veril, cto žego obman proderjitsia dolgo, znacit, znal, cto vyi ne ostanovite predstavleniye.

— U nas ne bylo vyibora. Cto myi doljni byli delaty? Obŭiavity vo vseuslyxaniye, cto kucka moxennikov rexila naduty veruŭxih? Cto nikakogo cuda net, a poslednego angela videli poltoryi tysiaci let nazad? Zacem rubity suk, na ktorom sidixy, Liudvig? Liudi hotiat verity v cudesu, i kto myi takiye, ctobyi razruxaty ih illuziŭi?

Ya lixy neveselo rassmeŭalsia:

— Mne povezlo, Roman. Moŭa rabota gorazdo proŭe.

— A moŭa ne jdet. — On vstal i protianul ruku. — Tyi spas mne jizny v teh proklatyih gorah, i ŭa ne lubliu byity doljen. Ya sobiraŭu sluhi i informaŭiŭu. Staraŭa ferma v cetverti ligi za gorodom, ŭesli ŭehaty cerez Koxacyi vorota. Ya smogu prid-erjivaty etu novosty paru-troŭku casov, ne bolyxe. Uvezi jenŭinu kak mojno dalyxe, ŭesli ne hocexy, ctobyi ona sgnila v podvale.

— Oni budut preduprejdenyi. Vse.

— I cto s togo? Myi ih poŭmaŭem. No ŭesli straja ne budet sredi nih, ŭeŭe nikto ne stanet iskaty. Obexaŭu.

— Spasibo, Roman. Myi v rascete.

— Boŭusy, cto net. Eto byla usluga za uslugu.

Ferma vyigliadela zabroxennoŭ, no v ŭeŭe okoxkah gorel prigluxeŭnyiŭ svet.

Nebo byistro temnelo.

Ya napravilsia k vorotam, dumaŭa, cto snova deŭstvuŭu naobum, pryŭgaŭu v omut golovoŭ i Valyteru v obŭem-to nicego ne stoŭit sdelaty to, cto ne polucilosy u naŭem-nika.

Ya zametil, kak drognula zaneska — nabludavxiŭ za dorogoŭ uvidel menia. Tem lucxe.

Vorota byli ne zapertyi. Ya voxel vo dvor — griaznyiŭ, s dvumia ogromnymi lujami i telegoŭ, perevernutoŭ nabok. Dvery v dom otkrylasy, i na poroge poŭavilsia Cezare. Posmotrel na menia tiajelym vzgliadom, ne ubiraŭa ruki s visiaŭeŭ na poŭase dagi:

— Tyi odin?

— Kak vidixy.

On postoronilsia i, kogda ŭa voxel, ostalsia na uliqe, rexiv proverity, ne prixel li za mnoŭ kto-to ŭeŭe.

Vnutri pahlo staryim zaplesnevevxim domom, pol byl zemlianoŭ. Bolyxuŭu casty ŭedinstvennoŭ komnatyi zanimal ostyivxiŭ ocag. Skudnaŭa krestyianskaŭa mebely, a takje prialka okazalisy sdvinutyi k dalyneŭ stene. V uglu, zavernuvxisy v tonkoŭe odeŭalo, spal hagjit. Koldun, do etogo cto-to pisavxiŭ, tepery smotrel na menia.

Kristina poryvisto brosilasy ko mne, krepko obniala:

— Ya dumala, tyi pogib! Valyter skazal, cto tam, gde tyi stoŭal, nikto ne vyjil!

Byivxiŭ sluga markgrafa Valentina vstretil moŭ krasnorecivyiŭ vzgliad s poni-maŭuŭeŭ ulyibkoŭ:

— Kak vidno, ŭa oxibalsia. Etot Cezare vecno vse putaŭet.

— I nedodelyvaŭet. Oni pyitalisy izbavitysia ot menia.

— Cto?! — Ona gnevno nahmurila brovi, rezko povernuvxisy k Valyteru. — Tyi je obexal!

— Ejš! Ejš! Uspokojšia.

— Uspokojšitysia?! — razozlilasy Kristina. — Ty1 sukin sym, Valyter! Ne tolyko zavalil delo, no i hotel ubity toho, kto soglasilsia pomocy nam!

— Eto byla iniqiativa Cezare. Ya ne daval řemu takih rasporiajeniř. Klanusy!

Ona xagnula k nemu s řavnyim namereniřem udarity, no řa vzial řeře za predplecy:

— My1 uhodim. Priamo seřcas.

— Neujeli? — vkradcivo skazal on, položil pero na stol i vstal.

Ya vosprinial eto kak ugrozu i opustil ruku na kinjal.

— Dumařexy, amulet tvořeř vedymy1 spaset tebia ot magiři?

— Proverim?

— Prekratite! Oba! — kriknula Kristina, razbudiv Adilia. — I tak vse ploho. Stolyko mesiaqev raboty1 nasmarku! My1 ne znařem, gde oteq Gotthod i Filipp, oni do sih por ne prixi. Xans vyři1 na kuzneqa poterian! A vy1 dumařete tolyko o tom, kak pustity drugu krovy!

Valyter mirolubivo podniial ruki vverh i vnovy ugnezdilsia na stule:

— Prejde cem ty1 primexy rezeniře, uznař u van Normařenna, kak tot naxel nas. On, navernoře, velikiř volxebnik, raz okazalsia zdesy. Vedy ty1 řemu ne govorila o naxem ubejře?

— Ne govorila. — Ona voprositelyno posmotrela na menia. — Tak kak, Liudvig? Eto ubliudok cudesno perevel razgovor na druguřu temu.

— Nevajno. Ya zdesy. A u vas malo vremeni. Nado vyivezti tebia otsiuda, Kristina. Ostanexysia s nim — propadexy.

— Pff! — Koldun provorno nacal sobiraty veři, a britogolovyř hagjit zastegnul na siurtuke pořas s krivoř sableř.

Ya pocuvstvoval, kak zatylok ukololo cto-to holodnoře.

— Cezare! — kriknula Kristina. — Stoř!

— Ya ne sluxařu tvoři1h prikazov, jenřina. Valyter? — Kondotyer podobralsia ko mne soverxenno nezametno.

— Ostavy řego, — poprosil koldun, okoncatelyno sobrav sumku. — Nam on ne nujen. Zacem rasstrařivaty Kristinu? Pora uřezejaty. I nacinaty vse snacala.

— Ne budet nikakogo nacala. Ty1 uje prořiğral.

— Ty1 vse-taki prosto tupoř gromila, alybalandeq. U menia ne bylo vyibora. Jizny qelogo mira postavlena na kartu. Ya poxel by1 daje v pasty drakona, řesli by1 eto priblizilo menia k temnomu kuznequ. Kak ty1 ne pořmexy takuřu prostuřu veři: vse, cto řa govoril tebe o temny1h kinjalah, — pravda. Ya nařdu novyř glaz serafima. I poprobuřu snova. A ty1 mojexy bejaty v Ardenau, zaryity golovu v pesok i dumaty, cto řa lgu, raz tebe tak legce.

— Tak i postuplu. No snacala zaberu řeře.

— Ya ne pořeđu s toboř, Liudvig, — tiho skazala Kristina.

— Hocexy ostatysia s nimi? Znařexy, cto slucitsia, kogda tebia pořmařut? Straj budet obvinen v zagovore protiv Riapano. Eto udarit po Bratstvu. Po kajdomu iz nas, gde by1 my1 ni nahodilisy. Udem, poka ne pozdno. Ostavy ih. Ty1 doljna jity, a ne umerety na dyibe. Eto posledniř xans.

Kristina vziala iz ruk Valytera svořu kurtku, nadela, drojařimi palyqami, nemnogo nelovko, zastegnula pugoviqy:

— Tebe ŷa točno nicego ne doljna, van Normaŷenn. Vse, cto bylo mejdu nami v dalekom proxlom, tepery ne imeŷet znaceniŷa. U menia svoŷ puty, a u tebia svoŷ. Uhodi, Ludvig. Priamo seŷcas. I bolyxe ne iŷi menia.

Ya posmotrel ŷeŷ v glaza, ponial, cto vse bespolezno, cto ŷa ne smogu pereubedity ŷeŷe, cto Kristinu, celoveka, s kotorym ŷa kogda-to ucilsia, ros, jil i srajsalsia plecom k plecu, uje ne vernexy. I vyixel iz doma, plotno prikryv za soboŷ dvery...

Ya xel po temnomu pustomu traktu k Kruso, a na duxe u menia skrebli koxki.

Cto je. Ya hotia byi popyitalsia. Ona priniala rexeniyŷe. Vyibrala svoŷu sudybu, svoŷu jizny, svoŷu qely. I bessmyslenno lovity rukami uskolyzaŷuxuŷu teny. Tratity vremia i silyi. Ya uznal otvety na voprosy, kotoryiŷe menia volnovali, i tepery sleduŷet dvigatysia dalyxe. Idti vpered i ne ogladyivatysia.

Vpреди pokazalis dva znakomyh silueta. Odin vysocennyi i dolgoviaznyi, drugoi nevyisoki i suhonyki.

— Ne vyixlo? — negromko sprosil Propovednik. — Pocemu?

— Ya ne mogu spasti ŷeŷe ot samoŷ sebia, druiŷe.

— Tiajelo vvesti ludeŷ v Qarstviŷe Nebesnoŷe, ŷesli oni ne jelaŷut spaseniŷa, — probormotal on i skazal kuda gromce: — No tepery Qerkovy naŷdet ŷeŷe i nakajet kak zagovorŷiqu.

— Ili ne naŷdet, ŷesli udaca budet na ŷeŷe storone.

Ya sunul ruki v karmany, xagaŷa dalyxe, i oni pristroŷilis riadom.

— I cto tepery? — ne vyiderjal Propovednik.

— Zaŷmusy delami. V mire polno temnyh dux. Sŷezju v Ardenau. Ya ne byl na rodine neskolyko let. Vstrecusy s Gertrudoŷ. Rasskaju obo vsem, cto zdesy proŷizoxlo, stareŷinam. Bratstvo doljno byty gotovo k nepriŷatnostiam.

Myi so starym pelikanom sdelali ŷex neskolyko xagov, prejde cem poniali, cto Pugalom nas ne soprovodŷet. Ono stoŷalo na doroge, vyitanuvxisy v strunku, točno teryer, pocuŷavxiŷ lisu, i smotrelo tuda, otkuda ŷa prixel.

— Eŷ, Solomennaŷa golova! — okliknul ŷego Propovednik. — Zabylo, kuda nado idti? E-eŷ! Myi zdesy. Iisuse Hriste, tyi ne tolyko onemelo, no i oglohlo?!

— Pogodi, — nahmurilsia ŷa i podoxel k Pugalom.

Ono melko drojalo, i v uzkih glazah to zagoralisy, to gasli dva malenykih ugolyka.

— Cto tam? Cto tyi vidixy?

Ono polojilo mne na pleco tiajeluŷu, kostliavuŷu ruku i razvernulo, predlaŷaŷa smotrety ne na nego, a na mracnuŷu dorogu, barhatnoŷe zvezdnoŷe nebo i temnyiŷe siluetyi derevyev, vystupaŷuxiŷe na etom fone. Vokrug byla posledniaŷa nocy zimyi, strannaŷa toŷ zloveŷeŷ tixinoŷ, kojaŷa zastigaŷet odinokogo putnika na pustynom trakte. Ya, kajetsia, ne dyxal, vmeste s Pugalom smotria vo mrak. I tot otvetil mne.

Zolotistoŷ iskroŷ. Zolotoŷ vspyxkoŷ. Zolotyim svetom.

Ogony qveta jidkogo zolota podnialsia vyixe drevesnyh kron i tut je opal, ostaviv v nebe zolotoŷe zarevo.

— O, Gospodi! — ahnul Propovednik.

No ŷa uje ne sluxal ŷego. Bejal obratno.

Zolotyŷe kostryi, takiŷe teplyŷe, prekrasnyiŷe, pohojiŷe ne na obyicnyiŷe ogony, a na rasplavlennyiŷe dragocennyiŷe metall, goreli povsiudu. V lesu, na ogromnom pustom pole i tam, gde ŷex sovsem nedavno stoŷala staraŷa ferma.

Ih bylo neskolyko desiatkov, haoticnyh, razbrosannyh po okruge, soverxenno neveroyatnyh. Volxebnyh. I smertelyno opasnyh.

Eto bylo to je plamia, cto svirepstvovalo na plošadi v Kruso, puskaŷ i meneŷe ŷarostnoŷe. Ono gorelo, popiraŷa vse zakony mirozdaniŷa, samo po sebe, ne nujdaŷasy v toplive i ne zavisia ot kaprizov vetra.

Pugalo ne stalo podhodity k blijaŷxemu kostru, a ostanovilosy kak vkopannoŷe i, kazalosy, nuhalo vozduh, pahnuxiŷ tiajeloŷ garyu i, cuty ulovimo, perejarennym miasom. Zatem ono opustilo golovu, ssutulilosy i s nekotorym razocarovaniŷem selo na zemlju. Na ŷego vzgliad, tut uje ne bylo nicego interesnogo.

Propovednik ne poxel so mnoŷ po inoŷ pricine — on boŷalsia, hotia ni odin ogony ne mog pricinity duxe vreda.

— Mojet, ne stoŷit tebe tuda lezty?! — kriknul on mne v spinu.

No ŷa ne mog postupity inace.

Pervoŷe telo, obuglennoŷe do golovexek, vse ŷeŷe dyimaŷeŷesia, ŷa naxel riadom s mertvyimi loxadymi. Lixy po krivoŷ polose metalla, v kotoroŷ trudno bylo opoznaty sablju, ŷa ponial, cto eto hagjit.

V dom ŷa zaŷti ne smog, tot vse ŷeŷe polyhal, poetomu napravilsia ot kostra k kostru, po vyujjennoŷ zemle.

I ŷedva ne spotknulsia o trup Cezare. On lejal na jivote, i v ŷego spine byla projjena skvoznaŷa dyra velicinoŷ s dva moŷih kulaka. Glaza okazalisy raspahnuty, na liqe zastyli udivleniŷe i obida.

Ya vse dalyxe othodil ot fermy, prodoljaŷa iskaty, i v glazah postepenno nacinalo dvoŷitysia ot zolotyh ogneŷ. Ih bylo kuda bolyxe, cem mne pokazalosy vnacale.

Ya byi proxel mimo, ŷesli byi ona menia ne okliknula. Ee liqo pocernelo ot kopoti, pravaŷa ruka napominala obgorevxuŷu vetku, a na to, cto bylo nije grudi, nelyzia smotrety bez slez — odin sploxnoŷ ojog.

Ona popyitalasy ulyibnutysia, pokazaty, cto vse horoxo, no polucilosy eto nevajno. Kristina splunula temno-koricnevuŷu sluunu, ŷa oŷutil prianyiŷ, ŷedkiŷ zapah i ponial, cto ona tolyko cto sŷela koreny zolotogo lyva, silyniŷ hagjitskiŷ narkotik, izbavliaŷuxiŷ ot luboŷ boli.

— Ne povezlo, — tolyko i skazala ona. — Myi iskali ŷego, a on naxel nas.

Bylo pomatno, o kom ona govorit.

— Tyi videla temnogo kuzneqa?

— Izdali. — Straj uronila golovu na zemlju. — Ya ne smogu tebe pomocy. Poobeŷaŷ mne sdelaty koŷe-cto.

— Obexaŷu.

— Otpravliaŷsia v Klagenfurt. Tam jivet docy Valytera. Uliqa Stenyi. U neŷe dar. Ya poklialasy ŷemu, cto Bratstvo ŷeŷe primet. Ne perebivaŷ. Sluxaŷ.

Ona vziala iz raspotroxennoŷ sumki ŷeŷe odin koreny, otpravila ŷego sebe za ŷeku:

— Pod polom v ŷego dome ŷesty kniga. Sojgi ŷeŷe. Eto vajno. Sdelaŷexy?

— Da.

— Vozymi sebe Vyuna. Bolyxe ŷa nikomu ŷego ne doveriu.

— Horoxo.

Ya videl, kak mutneŷut ŷeŷe glaza ot narkotika, i predstavlia, kakuŷu byly ona doljna ispyityvaty seŷcas.

— Tretye. Ne ixi temnogo kuzneqa. Inace on pridet i za toboř. Kak prixel za nami. Poklianisy!

— Klianusy. — Na etot raz řa lgal.

Ona ustalo zakryla glaza i skazala cuty zapletařuximsia řazyikom:

— I skaji Miriam: mne ujasno jaly, cto řa řeře podvela.

— Eto ne tak. No řa peredam.

Ya dostal iz sumki kinjal, vlořil v řeře ruku:

— Prosti, cto ne smog sdelaty etogo ranyxe.

Po řeře řeke sbejala odinokařa slezinka:

— Ya ne ponimařu...

— Uje nevajno, Kristina. Glavnoře, cto tvoř klinok tepery s toboř. Ty ne poterjala řego.

Ona ulybnulasy prizrakom svořeř proxloř ulybki, xepnula:

— Spasibo. V tom monastyire, gde pogib Gans... Tam kuzneq, cto kuřet nam kin-jaly. Etu tařnu on uznał, i poetomu řego ubili. Ne govori Miriam, horoxo? Eř ne stořit znaty. — Kristina prervalasy, provalivařasy v zabytie, no s usiliřem zakončila:

— Inace budet beda. Dlia vseh nas. Ya pospliu nemnogo. Razbudixy menia k utru?

— Konecno. Ni o cem ne volnuřsia, — skazał řa, no ne byl uveren, cto ona menia řeře slyxit.

Ya sidel riadom s neř, ořuxařa točno takuřu je zluřu bespomoxnosti, kak kogda umirala Hanna. Ya nicego ne mog dlia neře sdelaty.

Tolyko byity riadom...